

ร้อยเรียงบุญ

พระธรรมวชิราภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ.๙)

วัดเทวราชกุญชร วรวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระพุทธเทวราชปฏิมากร

วัดเทวราชกุญชร วรวิหาร กรุงเทพมหานคร

พระพุทธเทวราชปฏิมากร

สถานที่ประดิษฐาน

พระอุโบสถวัดเทวราชกุญชร วรวิหาร กรุงเทพมหานคร

พุทธลักษณะ

ปางมารวิชัย เป็นพระพุทธรูปโลหะหล่อลงรักปิดทอง ขนาดหน้าตักกว้าง ๔.๓๕ เมตร สูงตั้งแต่พระเพลาถึงยอดเปลวรัศมี ๕.๖๕ เมตร

ศิลปกรรม

ฝีมือช่างสมัยทวารวดีผสมอู่ทอง

ความสำคัญ

พระประธานในพระอุโบสถวัดเทวราชกุญชร วรวิหาร

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามพระพุทธรูปว่า พระพุทธเทวราชปฏิมากร เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ไปทรงประกอบพิธียกฉัตรถวายพระพุทธเทวราชปฏิมากร เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระสุหร่ายทรงเจิมสายสังวาล ถวายพระพุทธเทวราชปฏิมากร พระราชทานเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และอัญเชิญสายสังวาลคล้องถวายพระพุทธเทวราชปฏิมากร เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

สัมโมทนียกถา

ข้าพเจ้ามีกุศลเจตนา ปรารถนาให้พระธรรมคำสอนของององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรากฏแพร่หลายยิ่งขึ้นสำหรับผู้มุ่งหวังความเจริญก้าวหน้าแห่งชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจใคร่ปฏิบัติตาม เป็นการแผ่ขยายความรู้ความเข้าใจในธรรม สามารถช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับตนเอง จึงได้นำบทความธรรมะ ๕ นาที ที่ได้บรรยายหลังทำวัตรเช้า มารวบรวม ปรับปรุงสำนวนให้กระชับ และอ่านเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น โดยใช้ชื่อว่า **"ร้อยเรียงบุญ"**

ขอให้ท่านผู้อ่านหนังสือ **"ร้อยเรียงบุญ"** นี้ จงประสบความสุขความเจริญโดยทั่วกัน

พระธรรมวชิราภรณ์

เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชร วรวิหาร

เจ้าคณะภาค ๑๓

กรรมการมหาเถรสมาคม

สารบัญ

ทำบุญ ให้ถูกหลัก

ขอความเจริญในพระธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงบังเกิดมีแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

ในวันนี้ท่านทั้งหลายได้นำภัตตาหารคาวหวานมาถวายแก่พระภิกษุสงฆ์สามเณร เป็นการทำบุญคือความดีไว้ในพระพุทธศาสนา

การมาทำบุญกันในครั้งนี้ ท่านทั้งหลายได้รู้จักบุญกันแล้วหรือยัง เมื่อมาทำบุญแล้วต้องรู้จักบุญ และทำบุญให้ถูกหลักด้วย

ผู้ที่ต้องการบุญ ต้องรู้ว่าอะไรเป็นบุญ จะได้ทำให้สำเร็จผล สมความมุ่งหมาย ผู้ที่ทำตาม ๆ กันมา ไม่รู้ว่าอะไรเป็นบุญ จะทำให้ถูกต้องไม่ได้ แม้จะทำด้วยความงมงาย ก็ไม่นำให้สำเร็จประโยชน์

เพราะฉะนั้น ผู้ปรารถนาจะทำบุญ จึงต้องรู้ว่า บุญมีลักษณะเป็นอย่างไร ถ้าทำแล้วไม่อาจชำระจิตให้ผ่องใส หรือไม่นำให้เกิดความฉลาดว่า สิ่งนี้ดี สิ่งนี้ไม่ดี ก็ไม่จัดว่า เป็นบุญ แต่เมื่อสามารถจะชำระจิตให้บริสุทธิ์ และนำให้เกิดความฉลาดรู้จักผิดชอบ จึงจัดว่า เป็นบุญ

คำว่า บุญ เป็นชื่อของความดีที่ชำระล้างความชั่วในจิตใจ ทำจิตใจให้ผ่องใสสะอาด สงบเย็น ผู้เข้าใจทำบุญย่อมได้รับความสุขความเจริญ

ความประพฤติดีทางกาย วาจา และใจ มีอัธยาศัยเอื้อเฟื้อแก่คนอื่น ด้วยการให้สิ่งของหรือแนะนำในสิ่งที่ดีงาม อบรมใจให้สงบ อบรมปัญญาให้เจริญ เรียกว่า ทำบุญ

ทุกคนจึงปรารถนาความเป็นคนมีบุญ ความจริงคนมีบุญนั้น ย่อมมีนานาประการ เช่น คนรูปร่างสวยงามก็เรียกว่าคนมีบุญ คนร่ำรวย คนมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็เป็นคนมีบุญ ตลอดไปถึงคนที่มีบิดามารดาดี มีพี่น้องมีเพื่อนฝูงต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนกล่าวได้ว่าเป็นคนมีบุญทั้งนั้น ต่างแต่จะมีบุญมาก บุญน้อยเพียงใด แม้ที่เราเกิดมาเป็นคน ก็ชื่อว่า มีบุญนำมาเกิดเหมือนกัน

บุญมีผลทำให้เบิกบานใจ เป็นเหมือนเพื่อนที่ดีคอยติดตามสนับสนุนในที่ทุกสถาน พิเศษกว่าทรัพย์สมบัติภายนอก ผู้อื่นจะมาแย่งชิงเอาไปไม่ได้ เป็นบุญของผู้ทำเท่านั้น

ผู้ทำบุญให้ทาน จะมีโภคะสมบัติสมบูรณ์ ทุกภพทุกชาติ ไม่ต้องกังวลในการแสวงหาทรัพย์เพื่อเลี้ยงชีพ มีความสะดวกสบาย ส่วนผู้ไม่เคยทำบุญให้ทาน จะเกิดเป็นคนยากจน ต้องทุกข์ยากลำบาก เดือดร้อนใจในการหาเลี้ยงชีพ มีความเป็นอยู่ฝืดเคือง

พระพุทธองค์ทรงสอนพุทธบริษัทให้รีบเร่งทำบุญกุศลต่างๆ เช่น การบำเพ็ญทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา การฝึกฝนและการอบรมตนให้เป็นคนดี

การบำเพ็ญกุศลจะส่งผลดีต่อจิตใจโดยตรง เช่น ทำให้ใจเยือกเย็น มีเมตตากรุณา จิตสะอาดและบริสุทธิ์ผุดผ่อง ถ้าทำบุญกุศลต่างๆ อยู่เป็นนิตย์ คุณภาพชีวิตจะดีขึ้นตามลำดับ เพราะบุญกุศล ทำคนใจง่าย ให้เป็นคนใจงาม ทำคนใจดำ ให้เป็นคนใจดี

เนื่องจากชีวิตคนเรานี้ มีจิตเป็นผู้นำ จิตเป็นผู้สั่งการเรื่องที่ควรทำ คำที่ควรพูดเกิดมาจากจิตเป็นผู้สั่งการทั้งนั้น เพราะจิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว

ผู้ไม่ประมาท ควรหาโอกาส ทำบุญกุศลอยู่เป็นนิตย์ สภาพจิตจะสะอาด จิตที่มีคุณภาพดีเช่นนี้ จะชักนำให้ทำแต่คุณงามความดีเรื่อยไป เมื่อทำความดีก็มีความสุข มีความเจริญเป็นผล ชีวิตก็อยู่เย็นเป็นสุข

ท่านผู้ไม่ประมาท เมื่อได้โอกาส ก็ทำบุญอยู่เสมอ ทำบุญอยู่บ่อยๆ ทำความพอใจในบุญให้เกิดขึ้น เพราะเชื่อมั่นว่า บุญเป็นเหตุให้ชีวิตมีความสุข และไม่เปิดโอกาสให้บาปมาครอบงำใจได้

ในการทำบุญนั้น พระพุทธองค์ตรัสสอนไว้ให้รีบทำ เช่น ถ้าคิดจะบำเพ็ญทาน รักษาศีลหรือศึกษาหาความรู้ ฝึกสมาธิ เจริญสติตามหลักวิปัสสนาภาวนา จะทำบุญอย่างหนึ่งอย่างใด หรือจะทำให้ครบทุกอย่าง ก็ขอให้รีบ ให้ลงมือทำทันที หากมัวรีรอลังเล ชักช้า กำลังกุศลจิตที่คิดทำบุญจะอ่อนตัวลงไป ใจก็อาจเปลี่ยนไปในทางอกุศล ทำให้เสียผลในการพัฒนาจิต

จิตที่คิดทำบุญขณะแรก กุศลจิตจะมีกำลังแรงกล้า แต่หากทำช้า กุศลจิตจะเสื่อมถอย เมื่อกุศลจิตเสื่อมกำลัง อกุศลจิตจะมีโอกาสเข้ามามีบทบาทในใจได้

เพราะใจคนนี้มีทั้งความดี ความชั่วปะปนกันอยู่ อย่างที่ท่านพูดว่า ดีก็อยู่ที่ใจ ร้ายก็อยู่ที่จิต ดีกับชั่วต่างก็แย่งชิงความเป็นเจ้าของ ครอบครองจิตใจ

การทำความดีชักช้า อาจหมดเวลาทำความดี เพราะชีวิตเป็นอนิจจังไม่แน่นอน ไม่รู้ว่าวันไหนความตายจะมาถึงตัว เพราะชีวิตนี้น้อยนักอย่าชักช้า ควรเร่งรีบหาความดีทวีกุศล มุ่งละบาปบำเพ็ญบุญหนุนนำตน ชีวิตคนจะพ้นจากความตายนั้นไม่มี

ผู้ไม่ประมาท จึงฉวยโอกาสทำบุญกุศล บำเพ็ญคุณงามความดี ขอให้รีบทำ อย่ามัวชักช้า ประเดี๋ยวจะเปลี่ยนใจไม่อยากทำดี แต่อยากทำบาปแทน เมื่อใจเป็นเช่นนั้น

พระพุทธองค์ทรงสอนให้ใช้คุณธรรมช่วยแก้ เช่น ความอดทน ความพากเพียร ความมีสติ เป็นต้น ฉุดใจให้พ้นจากอำนาจของกิเลส ซึ่งเป็นเหตุให้ทำบาป

ถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ จะทำความดีได้สำเร็จ ความดีที่ทำไว้ก็จะเป็นสมบัติประดับใจ และเป็นอาภรณ์ประดับตัว ซึ่งมีค่ายิ่งกว่าอาภรณ์อย่างอื่น

ในที่สุดนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและบุญกุศลที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมา จงอำนวยพรให้ทุกท่านเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ประสบแต่ความสุข ความเจริญ ตลอดกาลเป็นนิตย์ เทอญ.

ทำบุญ เพื่อบุญ

บุญ คือ **ความดี** หมายถึง การกระทำทางกาย วาจา ใจ อันเป็นไปเพื่อความเป็นประโยชน์เกื้อกูล ก่อให้เกิดความสุข ความเจริญแก่ตนและบุคคลอื่น ไม่เป็นไปเพื่อความไร้ประโยชน์ และไม่ก่อให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อนแก่ตนและบุคคลอื่น

การทำความดีนั้น ควรเป็นผู้ไม่ประมาท รีบขวนขวาย ประพฤติปฏิบัติตน กระทำตนให้เหมาะแก่วัยทั้งสาม คือ

๑. **ในวัยเริ่มต้นชีวิต** ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนวิทยาการต่าง ๆ ให้มีความรู้เต็มความสามารถ ไม่เกียจคร้านหรือประมาท ในระหว่าง ไม่เหินห่างจากการศึกษาเล่าเรียน พากเพียร ไม่หยุดยั้ง

๒. **ในวัยท่ามกลางแห่งชีวิต** เมื่อมีความรู้ความสามารถ ดีแล้ว คิดประกอบการงานสัมมาอาชีพ ให้เป็นที่พึ่งของตนและ บุคคลอื่นได้ มีวิริยะอุตสาหะอดทน งานที่สุจริตไม่ผิดธรรม แม้จะเหน็ดเหนื่อยก็ยินดี

๓. **ในวัยบั้นปลายชีวิต** เมื่อมีฐานะมั่นคงแล้ว ตั้งจิต คิดแสวงหาความสงบใจ สิ่งใดเป็นเหตุแห่งความทุกข์ ความเดือดร้อน บั่นทอนความสุขกายสบายใจ พยายามละเว้น ให้ห่างไกล

เมื่อประคับประคองตนให้ได้ดังกล่าวมานี้แล้ว ชื่อว่าเป็นผู้รักตน ประคับประคองตนให้เป็นไปด้วยดีตลอดวัยทั้งสาม เป็นผู้ประพฤติตามพระพุทธโอวาทที่ตรัสไว้ว่า **หากบัณฑิตพึงรู้ว่าตนเป็นที่รัก พึงประคับประคองตนไว้ให้ดีตลอดวัยทั้งสาม**

การทำบุญเพื่อให้ได้บุญนั้น ในทางพระพุทธศาสนามีวิธีทำบุญ ๓ ประการ คือ บำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา

ทาน คือ **การให้** เป็นชื่อของวัตถุ ได้แก่ สิ่งของที่จะพึงให้ เป็นชื่อของผู้ให้เรียกว่าทายก เป็นชื่อของผู้รับเรียกว่าปฏิคาหก เป็นชื่อของสถานที่เรียกว่าโรงทาน เป็นชื่อของเวลาเรียกว่ากาลทาน คือเวลาจำกัดเช่นกฐินทาน

เป็นชื่อของเจตนาเรียกว่าทานเจตนา คือให้ด้วยความตั้งใจให้ ในข้อนี้มี ๓ กาล คือ ก่อนให้ตั้งใจว่าจะให้ เวลาให้ก็ให้ด้วยความจริงใจ เมื่อให้แล้วก็เกิดความดีใจ คือไม่กินแหนงแคลงใจในสิ่งที่ได้ให้ไปแล้ว และในผู้รับนั้นเจตนาย่อมบริสุทธิ์โดยกาลทั้งสาม และสิ่งของที่จะพึงให้นั้น เป็นของบริสุทธิ์โดย ๓ ส่วน คือ ของนั้นเป็นของที่ชอบที่ควร ไม่ใช่ของที่ต้องห้าม เป็นของที่หามาได้โดยชอบธรรม คือได้มาโดยสุจริต และเป็นของที่ควรให้ คือเหมาะสมแก่ผู้ที่จะรับนำไปใช้ประโยชน์ได้

ทาน เป็นเหตุปัจจัยให้สังคมของมนุษย์ดำเนินไปด้วยความสวัสดี เพราะคนเราเกิดมาจะอยู่ได้ด้วยการให้

เริ่มต้นมารดาบิดามีเจตนาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงสามารถเลี้ยงดูบุตรธิดา ให้เจริญวัยได้โดยลำดับ และบุตรธิดามีเจตนาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้อุปการคุณของมารดาบิดา จึงปฏิบัติสนองพระคุณเลี้ยงดูมารดาบิดา ให้ได้รับความสุขกายสบายใจ

หากมารดาบิดาไร้อุปนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ บุตรธิดาก็จะมีอุปนิสัยเช่นนั้นเหมือนกัน แล้วใครเล่าจะเป็นผู้บำเพ็ญทานอุปการะและปฏิการะต่อกัน

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน จึงเป็นแนวทางให้เกิดความสามัคคีได้เป็นอย่างดี สมกับธรรมภาษิตว่า **ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักคนหมู่มากย่อมคบหาสมาคมผู้ให้นั้น** เมื่อมนุษย์มีจิตใจดีที่จะให้แก่กันดังกล่าวมา สังคมของมนุษย์ก็จะเป็นไปโดยความสวัสดี

ศีล หมายถึง **ความประพฤติตามปกติของคนหรืออย่างที่คนปกติเขาประพฤติกัน** คือ ไม่ประทุษร้ายกันทางกาย ไม่ลักขโมยทรัพย์ ไม่ล่วงละเมิดสิทธิในคู่ครองของคนอื่น ไม่พูดเท็จหลอกลวง และไม่เสพของมึนเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

ทั้ง ๕ อย่างนี้ เป็นหลักประกันสังคมทางพุทธศาสนา ได้แก่ ศีล ทางบ้านเมืองจัดเป็นกฎหมาย ศีล คือ ความประพฤติทางกายและวาจาอันปราศจากโทษที่บัณฑิตติเตียน เป็นปฏิปทาที่จะพาให้ก้าวขึ้นสู่คุณธรรมโดยลำดับ

ภาวนา แปลว่า **ความอบรมปัญญาให้บังเกิดมีในตน** ได้แก่ การพยายามทำปัญญาความรอบรู้ในสังขารทั้งปวงให้เกิดขึ้นในตน ซึ่งภาวนาถือได้ว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้ปัญญาเกิดขึ้น มี ๒ อย่าง คือ

๑. การทำให้เกิดปัญญา ด้วยวิธีทำจิตใจให้สงบจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองใจ

๒. การทำให้เกิดปัญญา ด้วยวิธีพิจารณาให้เห็นไตรลักษณ์ตามความเป็นจริง

เมื่อทำได้แล้ว จิตใจก็จะเป็นสมาธิ สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน เมื่อจิตใจตั้งมั่น เป็นสมาธิแล้ว ย่อมเกิดปัญญารู้เห็นตามความเป็นจริง

ปัญญาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีทั้งสองอย่างนี้ เป็นแสงสว่างที่ขจัดความมืด คือ ความไม่รู้ ให้เบาบางจางหายไปได้โดยสิ้นเชิง เพราะเมื่อเกิดปัญญา ก็ย่อมพิจารณาโทษแห่งความโลภ ความโกรธ โดยชัดแจ้งแล้ว ความหลงใหลก็มลายหายไป มีแต่แสงสว่างแห่งปัญญาเท่านั้นที่ปรากฏชัด ซึ่งแสงสว่างแห่งปัญญานี้

ไม่มีแสงสว่างอย่างอื่นจะยิ่งไปกว่า พระพุทธองค์ตรัสสรรเสริญไว้ว่า **แสงสว่างที่เสมอ ด้วยปัญญา ย่อมไม่มี**

การทำความดีที่กล่าวมาข้างต้น เป็นกิจที่บัณฑิตผู้ไม่ประมาท ควรรีบขวนขวายกระทำ เพราะถ้าทำความดีช้าไป จิตใจย่อมยินดีในความชั่ว ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า **บุคคลพึงรีบทำความดี พึงห้ามจิตจากความชั่ว เพราะว่าเมื่อบุคคลทำความดีช้าไป จิตใจย่อมยินดีในความชั่ว**

ดังนั้น ความดีนั้นต้องรีบทำ และในขณะที่กำลังทำความดี พึงห้ามจิตไม่ให้คิดทำความชั่วทางกาย วาจา และใจ เพราะตามปกติของจิตใจ ย่อมแสวงหาแต่อารมณ์ฝ่ายต่ำเสมอ เปรียบเหมือนปลาที่ถูกจับโยนขึ้นบนบก ย่อมดิ้นรนกระเสือกกระสนลงสู่น้ำ ฉะนั้น

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสสอนให้ห้ามจิตใจไม่ให้คิดถึงการทำความชั่ว ให้รีบขวนขวายทำความดีอยู่เสมอ เพราะถ้าทำความดีช้าไป จิตใจก็จะถูกความประมาทครอบงำ ยินดีมัวเมาในการทำความชั่ว แต่ถ้ารีบทำแต่ความดีแล้ว จิตใจก็ย่อมน้อมไปในความดียิ่งๆ ขึ้นไป.

ทำบุญ ให้ได้บุญ

การทำบุญในพระพุทธศาสนา ที่มีผลมาก มีอานิสงส์มาก เช่น การทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์ เป็นต้น จะต้องประกอบด้วยองค์คุณ ๓ ประการ คือ

๑. ปัจจัยวัตถุสิ่งของสำหรับทำบุญบริสุทธิ์

๒. เจตนาของผู้ถวายบริสุทธิ์

๓. พระภิกษุสามเณรผู้รับเป็นผู้บริสุทธิ์

ความบริสุทธิ์ของปัจจัยวัตถุ สิ่งของที่นำมาทำบุญ มีลักษณะ ดังนี้

๑. เงินที่จับจ่ายใช้สอย ซื้อหาวัตถุสิ่งของเหล่านั้น ต้องเป็นเงินที่ได้มาด้วยการประกอบสัมมาอาชีพ เกิดขึ้นจากหยาดเหงื่อแรงงานของตนโดยตรง

๒. สิ่งของที่นำมาทำบุญนั้น เป็นของบริสุทธิ์ คือไม่ได้เบียดเบียนชีวิตคน และสัตว์อื่นๆ เช่น ฆ่าสัตว์มาทำบุญ เป็นต้น

๓. วัตถุสิ่งของที่นำมาทำบุญนั้น เป็นของมีคุณภาพดี และเป็นส่วนที่ดีที่สุดในบรรดาสิ่งของที่มีอยู่ เช่น ข้าวสุกที่นำมาใส่บาตรนั้น เป็นข้าวปากหม้อ แกงเป็นแกงถ้วยแรกที่ตักออกมาจากหม้อ เป็นต้น

๔. วัตถุสิ่งของที่นำมาทำบุญนั้น สมควรแก่สมณบริโภค ไม่เกิดโทษแก่พระภิกษุสามเณร

เจตนา คือ ความตั้งใจของผู้ทำบุญ ต้องบริสุทธิ์ในกาลทั้ง ๓ คือ

๑. ความตั้งใจในก่อนจะทำบุญ มีความเลื่อมใสศรัทธา ไม่มีความตระหนี่ถี่เหนียว ไม่มีความเสียดาย

๒. ความตั้งใจในขณะทำบุญ มีความเลื่อมใสศรัทธา มีความปลาบปลื้มปีติยินดีในการทำบุญนั้น

๓. ความตั้งใจหลังจากทำบุญไปแล้ว หวนระลึกนึกถึงการทำบุญที่ล่วงมาแล้วครั้งใด มีความชื่นใจปีติโสมนัสในบุญกุศลนั้น ไม่มีความเสียดาย

ผู้ที่ทำบุญด้วยความตั้งใจอันบริสุทธิ์ทั้ง ๓ กาลดังกล่าวแล้ว ต่อไปในอนาคต เมื่อเกิดในภพใหม่ชาติใหม่ ย่อมจะมีความสุขความเจริญรุ่งเรือง ตั้งแต่เกิดจนตลอดอายุขัย

ถ้าความตั้งใจก่อนจะทำบุญไม่บริสุทธิ์ เมื่อเกิดในภพใหม่ชาติใหม่ เบื้องต้นแห่งชีวิต คือ ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ ๒๕ ปี จะมีแต่ความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน จะหาความสุขได้ยาก จะเริ่มมีความสุขความเจริญตั้งแต่อายุ ๒๖ ปี เป็นต้นไป จนตลอดอายุขัย

ถ้าความตั้งใจขณะทำบุญไม่บริสุทธิ์ จะทำให้เกิดความทุกข์ยาก ความลำบาก เดือดร้อนตั้งแต่อายุ ๒๖ ปี จนถึงอายุ ๕๐ ปี จะเริ่มมีความสุขตั้งแต่อายุ ๕๑ ปี เป็นต้นไปจนตลอดอายุขัย

ถ้าความตั้งใจหลังจากทำบุญไปแล้วไม่บริสุทธิ์ คือนึกเสียดาย จะทำให้เกิดความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน ตั้งแต่อายุ ๕๑ ปี เป็นต้นไป จนถึงอายุ ๗๕ ปี หลังจากนั้นจึงจะมีความสุข จนตลอดอายุขัย

ผู้ที่ทำบุญให้ทานแล้ว นึกเสียดายในภายหลัง เมื่อเกิดในภพใหม่ชาติใหม่ แม้จะเป็นคนร่ำรวย แต่ก็เป็นคนขี้เหนียว เพราะโทษที่เกิดจากการทำบุญให้ทานแล้วนึกเสียดายในภายหลัง

พระภิกษุสามเณรเป็นผู้บริสุทธิ์ ได้แก่ พระอริยบุคคล หรือพระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ หรือเป็นผู้กำลังปฏิบัติเพื่อกำจัด ราคะ โทสะ โมหะ

การทำบุญ โดยเฉพาะการบริจาคทาน เพื่อให้บังเกิดบุญอันไพศาล จักต้องทำบุญในเนื้อนาบุญ ที่เรียกว่า บุญเขต เปรียบเหมือนชาวนาที่ฉลาด ย่อมทำนาในพื้นที่เป็นดินดี เมื่อหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวลงไปแล้ว ต้นข้าวย่อมงอกงามบังเกิดผลสมความปรารถนา

การทำบุญ ทำทาน จำเป็นต้องทำในเนื้อนาบุญที่ดีคือ บุญเขต ซึ่งมีประเภทแตกต่างกัน ยกตัวอย่าง เช่น บิดามารดา เป็นบุญเขตของบุตรธิดา ครูอาจารย์ เป็นบุญเขตของศิษย์ พระสงฆ์ เป็นบุญเขตของพุทธศาสนิกชน เป็นต้น

แต่บุญเขตในการทำบุญโดยเฉพาะพระสงฆ์ หมายถึง ท่านที่ปฏิบัติดีตามปฏิปทาของพระอริยเจ้า ผู้ชื่อว่า ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกต้อง และปฏิบัติชอบ ท่านผู้ปฏิบัติดังกล่าวมาแล้วนั้น จัดว่าเป็นเนื้อนาบุญของชาวโลกอย่างแท้จริง เพราะทานที่บริจาคแล้วแก่ท่านเช่นนั้น ย่อมมีผลอันไพศาลแก่ผู้ทำบุญนั้น

เพราะเหตุนั้น บุคคลผู้จะทำบุญในพระพุทธศาสนาจึงนิยมพิจารณาเลือกเขตที่เหมาะสมอันเป็นบุญเขตที่แท้จริง.

วิธีการทำบุญ

ผู้ที่เป็นพุทธศาสนิกชน คงคุ้นเคยกับบุญ และทำบุญอยู่เป็นประจำ ขาดบุญไม่ได้ โดยส่วนมากพูดเรื่องบุญครั้งใด ก็จะคิดถึงวัด คิดถึงพระสงฆ์ คิดถึงคนยากจนที่ควรสงเคราะห์ คิดถึงคนที่ประสบภัยพิบัติโดยทั่วไป ทำให้ความเข้าใจเรื่องบุญอยู่ในวงจำกัด จึงขอให้ทบทวนความหมายของคำว่า บุญ และวิธีการทำบุญในทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ

บุญกิริยาวัตถุ เป็นวิธีทำบุญที่พุทธศาสนิกชนสามารถประพฤติปฏิบัติในข้อใดข้อหนึ่งได้ตามอัธยาศัย ซึ่งล้วนแต่เป็นบ่อเกิดแห่งบุญ เป็นทางแห่งการสั่งสมบุญทั้งนั้น เมื่อตั้งใจประพฤติปฏิบัติเท่าใด ก็จะเป็นบุญกุศลเท่านั้น

ในทางพระพุทธศาสนา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงวิธีทำบุญไว้ ๑๐ ประการ คือ

ประการที่ ๑ **ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ** เป็นการให้เพื่อชำระกิเลสของตนเอง และให้เพื่อสงเคราะห์

การให้วัตถุสิ่งของแก่พระสงฆ์ ผู้ให้มุ่งชำระกิเลส มีความตระหนี่เป็นสำคัญ ให้ด้วยศรัทธาต้องการบุญ การให้ในลักษณะนี้ เพื่อมุ่งทำใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ ส่วนการให้แก่คนยากจน เป็นการให้เพื่อสงเคราะห์

ความมุ่งหมายของการให้ จะบังเกิดผลานิสงส์เป็นบุญมากหรือน้อยเพียงใดนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์คุณ ๓ ประการ คือ วัตถุสิ่งของสำหรับทำบุญได้มาโดยบริสุทธิ์ เจตนาของผู้ถวายบริสุทธิ์ และบุคคลผู้รับเป็นผู้บริสุทธิ์

ประการที่ ๒ **ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดี** การรักษาศีล เป็นการงดเว้นจากการทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ เป็นการชำระจิตให้สะอาด ความสะอาดของจิตนี้เป็นตัวบุญ บุญที่เกิดขึ้นเพราะการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ จะเป็นพื้นฐานแห่งการบำเพ็ญบุญกุศลส่วนอื่นให้เจริญยิ่งขึ้น

ประการที่ ๓ **ทำบุญด้วยการฝึกอบรมจิตใจ** การบำเพ็ญสมถะและวิปัสสนา เป็นการสร้างความสะอาดจิตใจโดยตรง ที่สำคัญคือการพิจารณาเห็นความจริงว่าสรรพสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งตัวเรา ล้วนตกอยู่ในลักษณะ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เช่นนี้แล้ว จิตจะคลายความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน เมื่อตัวเราไม่ยึดมั่นถือมั่น ความโลภ โกรธ หลง ไม่มี

ประการที่ ๔ **ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน** ต่อบุคคลหรือสถานที่ควรสักการะ ผู้มีความอ่อนน้อมคารวะต่อพ่อแม่ ครู อาจารย์ หรือผู้เจริญด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ ย่อมเป็นที่รักใคร่เอ็นดูของท่านเหล่านั้น หรือผู้อื่นที่ได้รู้ได้เห็นก็ชื่นชมยินดี และยกย่องสรรเสริญว่าเป็นคนดี มีศีลธรรม

ประการที่ ๕ **ทำบุญด้วยการขวนขวายช่วยเหลือคนอื่นในการทำบุญ** คือ เห็นคนอื่นจัดงานทำบุญเราก็เข้าไปช่วยเหลือ เช่น จะทำบุญเลี้ยงพระ ช่วยนิมนต์พระให้ ช่วยจัดสถานที่ แม้เจ้าภาพจะไม่ได้ร้องขอ ก็ยินดีช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ

ประการที่ ๖ **ทำบุญด้วยการให้ส่วนบุญแก่คนอื่น** ทั้งคนที่ยังเป็นอยู่ และที่ตายไปแล้ว ให้แก่คนเป็นต้องบอกให้เขารู้ เช่น ไปวัดได้รับศีล ฟังเทศน์ นั่งสมาธิ บุญก็เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ เมื่อกลับถึงบ้านแล้ว บอกพ่อแม่หรือญาติคนอื่นๆ ให้ทราบว่าได้ไปทำบุญที่วัดมา ขอให้ส่วนบุญที่ทำเป็นของพ่อแม่ด้วย คนเหล่านั้นรับทราบแล้ว จะอนุโมทนาด้วยหรือไม่ก็ตาม ส่วนบุญที่ให้นั้น ก็เกิดเป็นบุญแก่เราแล้ว และบุญที่เราให้คนอื่นไปนั้น ไม่ได้พร่องไป แต่กลับเพิ่มขึ้นทุกครั้งที่ได้ให้

ส่วนการให้แก่คนที่ตายไปแล้ว เรียกว่า อุทิศส่วนบุญ จะตั้งใจอุทิศให้หรือประกาศต่อหน้าพระสงฆ์ว่า ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนบุญที่เกิดจากการบำเพ็ญครั้งนี้ให้แก่ผู้นั้น ที่ล่วงลับไปแล้ว

ประการที่ ๗ **ทำบุญด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ** ผู้ที่รู้ว่าคนอื่นให้ส่วนบุญแก่ตนแล้ว ชื่นชมยินดี เรียกว่าอนุโมทนาด้วย บุญก็เกิดขึ้นแก่เขา เห็นคนอื่นเขาทำบุญอย่างใดอย่างหนึ่ง มีใจชื่นชมยินดีอนุโมทนา บุญก็เกิดขึ้นแก่เราจากการอนุโมทนานั้น

ประการที่ ๘ **ทำบุญด้วยการฟังธรรม** การที่เราฟังธรรมด้วยอาการสงบเสงี่ยม ไม่มีอาการลุกลี้ลุกลน หรือคุยกันในขณะฟังธรรม ส่งกระแสจิตไปตามธรรมที่พระท่านแสดง ตรึกตรองใคร่ครวญในข้อความนั้นๆ แล้วนำเอาส่วนที่เป็นประโยชน์ไปปฏิบัติตาม จนเกิดแสงสว่างคือ ปัญญา รู้แจ้งในสภาวธรรมต่างๆ จนกระทั่งบรรลุมรรคผล

ประการที่ ๙ **ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม** การแสดงธรรมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้ฟังเข้าใจธรรมแล้วนำไปปฏิบัติ ให้เกิดประโยชน์เป็นบุญเป็นกุศล ไม่เห็นแก่อามิสปัจจัย ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่อวดอ้างความดีของตน จนคนอื่นเขาตำหนิ การสอนธรรมและการแนะนำผู้อื่นให้รู้จักผิดชอบชั่วดี เรียกว่า การแสดงธรรม เป็นการช่วยผู้อื่นให้ได้รับประโยชน์

ประการที่ ๑๐ **ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง** เช่นเห็นว่า พ่อแม่มีบุญคุณแก่เรา เพราะท่านเลี้ยงเรามาให้เจริญเติบโต ให้การศึกษาวิชาความรู้ ครูอาจารย์ก็มีพระคุณ เพราะเป็นผู้ประสาทวิทยาการให้แก่เรา แนะนำพร่ำเตือนในสิ่งที่ถูกต้อง ความเห็นเช่นนี้เรียกว่า เห็นถูก เห็นชอบ

วิธีการทำบุญแต่ละอย่าง ต้องใช้ความเพียรพยายามบ้าง ใช้วัตถุปัจจัยสิ่งของบ้าง ยกมือขึ้นไหว้อย่างเดียวบ้าง

ใช้ใจชื่นชมอย่างเดียวบ้าง ทำใจให้สงบอย่างเดียวบ้าง ล้วนแต่เป็นวิธีการที่ทำง่าย ๆ ทั้งนั้น

ท่านผู้มีปัญญาได้พิจารณาแล้ว ควรที่จะเร่งรีบทำบุญ ทำความดีบ่อย ๆ ตามอัธยาศัย ตามโอกาสอำนวย ที่สามารถจะทำได้ และไม่ควรพลาดโอกาส เห็นคนอื่นเขากำลังทำบุญ ก็ทำใจชื่นชมยินดีในการกระทำของเขา บุญกุศลความดี ก็จะเกิดขึ้นแก่เรา และเมื่อบุญ หรือความดีที่ทำไว้นั้น มากพอสมควร บุญนั้นก็จักบันดาลให้ประสบความสุขความเจริญ ทั้งในภพนี้ และภพหน้า.

อิ่มบุญ อิ่มใจ

ผู้มีปัญญาย่อมสร้างที่พึ่งคือเกาะ ที่ห้วงน้ำไม่สามารถจะท่วมทับได้ ด้วยคุณธรรม คือ ความขยัน ความไม่ประมาท ความสำรวม และการฝึกฝนอบรมตน

ผู้ที่เกิดมาในโลก ยังท่องเที่ยวอยู่ในสงสาร ยังเวียนว่ายตายเกิด ยังไม่สามารถกำจัดกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ให้สิ้นไป เพราะยังไม่ได้บำเพ็ญกุศลบารมีธรรมให้ครบถ้วน จนสามารถที่จะบรรลุคุณธรรมพิเศษได้ จึงเป็นเหตุให้กิเลสดุจห้วงน้ำท่วมทับจิตใจ การดำรงชีวิตอยู่ในโลกจึงประสบความทุกข์ ความวิบัติหายนะ และความเดือดร้อนด้วยประการต่าง ๆ

กิเลสดุจห้วงน้ำที่ท่วมทับจิตใจให้ประสบความทุกข์ ความวิบัติหายนะนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า โอฆะ แปลว่า กิเลสดุจห้วงน้ำ มี ๔ ประการ คือ

๑. กิเลสดุจห้วงน้ำ คือ **กาม**

๒. กิเลสดุจห้วงน้ำ คือ **ภพ**

๓. กิเลสดุจห้วงน้ำ คือ **ทิฐิ**

๔. กิเลสดุจห้วงน้ำ คือ **อวิชชา**

พระพุทธองค์ทรงประสงค์จะให้ทุกคนหลุดพ้นจากความชั่ว ซึ่งท่วมทับจิตใจ จึงทรงแสดงคุณธรรมเปรียบเหมือนเกาะคอยกั้นกาง ความชั่วที่เป็นเหมือนห้วงน้ำ ไม่ให้ไหลล้นมาท่วมทับจิตใจ เรียกว่า คุณธรรมเป็นเครื่องสร้างที่พึ่งคือเกาะ ซึ่งห้วงน้ำท่วมทับไม่ได้ไว้ ๔ ประการ คือ ความขยันหมั่นเพียร ความไม่ประมาท ความสำรวม และการฝึกตน

ประการที่ ๑ **ความขยันหมั่นเพียร** ได้แก่ ไม่ท้อถอยในกิจการน้อยใหญ่ทั้งปวงทั้งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ตน และเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่น อบรมคุณงามความดีให้บังเกิดขึ้นด้วยการให้ทาน รักษาศีล และประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่สม่ำเสมอ ย่อมเจริญด้วยโภคทรัพย์มากมาย

ประการที่ ๒ **ความไม่ประมาท** ได้แก่ การไม่อยู่ปราศจากสติ ไม่ปล่อยสติให้เผลอในการดำรงชีวิต ในการแสวงหาโภคทรัพย์ และในการสร้างสมอบรมคุณงามความดี ให้พ้นภัยพิบัติ ถึงความเจริญพอกพูนสมบูรณ์ขึ้น ความไม่ประมาทจึงเป็นคุณธรรมจำปรารถนาในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

ประการที่ ๓ **ความสำรวมระวังอินทรีย์** ได้แก่ สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในเมื่อเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส

ถูกต้องสัมผัส ไม่ให้เกิดความรัก ความชัง และความหลง สำรวมระวังไม่ให้เกิดความรัก ความกำหนัดยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส เป็นต้น การสำรวมอินทรีย์ จัดเป็นคุณธรรมเหมือนทำนบคอยกั้นกางความชั่วดุจห้วงน้ำ ไม่ให้ไหลบ่ามาท่วมทับได้

ประการที่ ๔ **การฝึกตน** ได้แก่ การฝึกฝนอบรม กาย วาจา ใจ ให้สงบระงับ เป็นอุบายวิธีข่มความชั่ว ไม่ให้ครอบงำจิตได้ เพื่อยกระดับจิตให้สูงขึ้น โดยกิเลสไม่สามารถชักนำให้ประกอบกรรมทำชั่วเสียหายได้ การฝึกฝนอบรมตน จึงเป็นคุณธรรมจำปรารถนา เพราะบุคคลผู้ฝึกฝนอบรมตนดีแล้วเป็นผู้ประเสริฐ

มนุษย์ทุกหมู่เหล่าที่เกิดมาในโลก เมื่อได้สั่งสมอบรมบารมีธรรมด้วยคุณธรรมดังกล่าวมาให้บังเกิดแก่กล้า ถึงความเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ ย่อมสร้างที่พึ่งคือเกาะอันยอดเยี่ยมที่กิเลสห้วงน้ำไม่สามารถท่วมทับได้อย่างแน่นอน

บุคคลใดตั้งใจทำบุญจริง ๆ โดยไม่มุ่งหวังลาภยศและสรรเสริญ เป็นต้น อันเป็นผลภายนอก บุคคลนั้นย่อมอิ่มใจด้วยผลภายใน กล่าวคือมีความรู้สึกว่า ได้ทำความดีไว้

ท่านที่ได้ทำความดีคือบุญไว้แล้ว ย่อมเบิกบานสำราญในโลกทั้ง ๒ คือในโลกนี้และในโลกหน้า

ในโลกนี้ ย่อมมีความเบิกบานใจว่า เราได้ทำบุญไว้แล้ว ส่วนในโลกหน้า ย่อมได้รับความสุขสำราญอันเป็นผลของบุญนั้น

อีกประการหนึ่ง บุคคลผู้ที่ชื่อว่า ย่อมเบิกบานยิ่งกว่าในโลกนี้ เพราะบุญกุศลความที่ทำแล้วนั้น ย่อมเป็นประหนึ่งกัลยาณมิตร คือ เพื่อนที่ดี ซึ่งคอยติดตามไปในที่ทุกสถาน พิเศษไพศาลกว่าทรัพย์สมบัติภายนอก มีทรัพย์สินเงินทองเป็นต้น อันเปลี่ยนแปลงผันแปร ไม่คงที่

ส่วนบุญกุศลที่บุคคลสั่งสมอบรมให้เกิดขึ้นในสันดาน ย่อมไม่มีการอันตรธานเสื่อมสูญ ผู้อื่นจะมาฉกชิงแย่งเอาไปไม่ได้ ผู้ใดทำก็เป็นของผู้นั้น.

บุญ นำให้ดี

บุญ หมายถึง ความดี เป็นชื่อของความสุข และเป็นสิ่งที่ชำระจิตของคนให้บริสุทธิ์สะอาด สิ่งอื่นชำระได้เพียงภายนอกเท่านั้น แต่ความดีเป็นสิ่งชำระใจ เมื่อใจบริสุทธิ์แล้ว อาการภายนอก คือ กิริยาวาจา ก็บริสุทธิ์ตามไปด้วย

เมื่อได้พิจารณาแล้วรู้ว่า บุญ เป็นสิ่งที่ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ พึงสร้างความดีตามความรู้ ความสามารถที่ตนเองจะกระทำได้ จึงจะชื่อว่าได้บุญอย่างแท้จริง

การทำบุญในทางพระพุทธศาสนา คือ

ทาน ได้แก่ **การบริจาค แบ่งปันเสียสละ** เมื่อได้ทำให้เต็มที่แล้ว สามารถกำจัดความโลภให้เบาบาง หรือให้หมดสิ้น ทำให้เกิดความสุขใจได้

ศีล ได้แก่ **การปฏิบัติกาย วาจาให้ตั้งอยู่ในความสงบเรียบร้อย** ตามกฎระเบียบ ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม เมื่อได้ทำให้เต็มที่แล้ว สามารถกำจัดความโกรธให้เบาบาง หรือให้หมดสิ้น ทำให้เกิดความสุขใจได้

ภาวนา ได้แก่ **การทำใจให้ตั้งมั่นอยู่ในธรรม** เป็นการเจริญปัญญา พัฒนาจิตให้รู้จักการดำเนินชีวิต ตลอดถึงปฏิบัติต่อตนและคนอื่นด้วยความถูกต้อง เมื่อได้ทำให้เต็มที่แล้ว

สามารถกำจัดความหลงให้เบาบาง หรือให้หมดสิ้น ทำให้เกิดความสุขใจได้

มีพุทธภาษิตที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **คนที่เกียจคร้าน มีความเพียรย่อหย่อน มีชีวิตอยู่ตั้งร้อยปี ไม่ประเสริฐเลย ส่วนชีวิตของคนที่ปรารภความเพียรอย่างมั่นคง แม้จะเป็นอยู่ได้เพียงวันเดียว ก็ยังประเสริฐกว่า**

ความเพียร เป็นคุณธรรมพยุงจิต ไม่ให้คิดย่อท้อในการประกอบการงาน มีหน้าที่เป็นกลาง ไม่ดีและไม่ชั่ว แต่เมื่อเข้าไปสนับสนุนในกิจการใดๆ ย่อมทำกิจการนั้นๆ ให้แรงขึ้น ทั้งทางถูกและทางผิด

ด้วยเหตุนี้ พึงพิจารณาใช้ความเพียรแต่ในทางที่ชอบ เพราะว่าความเพียรนี้ ถ้าคนไม่ดีนำไปใช้ในทางที่ผิด ก็จะก่อให้เกิดโทษภัยอย่างใหญ่หลวง เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนและคนอื่นเป็นอันมาก พระพุทธองค์ตรัสความเพียรไว้ ๔ ประการ คือ

ประการที่ ๑ **เพียรระวังไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้นในใจ** หมายความว่า ตามปกติ ใจของคนเราบริสุทธิ์ สะอาด สิ่งที่ต้องเพียรระวังป้องกัน ไม่ให้เกิดมีขึ้นแก่ใจเป็นอันดับแรก คือ ความชั่ว ได้แก่ การทำ พูด คิดด้วยอำนาจความโลภ โกรธ หลง เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนและคนอื่น ให้เกิดความเดือดร้อน

ความชั่วนี้ ต้องเพียรระวังไม่ให้เกิดขึ้นเลยเป็นการดี เพราะถ้าปล่อยให้เกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย ก็จะก่อให้เกิดทุกข์ภัยอย่างใหญ่หลวงในภายหลัง จะเห็นได้ดังไฟที่เกิดจากต้นไฟเพียงเล็กน้อย หรือจากไม้ขีดไฟเพียงก้านเดียว ก็จะลุกลามใหญ่โต สามารถเผาผลาญบ้านเรือนได้

ประการที่ ๒ **เพียรละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้ว** หมายความว่า เมื่อรู้ตัวว่าได้กระทำความชั่วแล้ว ด้วยความพลั้งเผลอหรือเข้าใจผิด ก็ต้องเพียรละความชั่วนั้นเสีย ตั้งใจว่าจะไม่กระทำความชั่วนั้นอีกอย่างเด็ดขาด

ประการที่ ๓ **เพียรให้ความดีเกิดขึ้นในใจ** หมายความว่า เมื่อเพียรระวังไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น และเพียรละความชั่วที่เกิดขึ้นด้วยความพลั้งเผลอได้แล้ว ต้องรีบทำความดีแทนที่ความชั่ว เพราะถ้าไม่รีบทำความดีแทนที่ความชั่วแล้ว ก็จะเกิดช่องว่าง เปิดโอกาสให้ทำความชั่วได้อีก เพราะเหตุนี้ จึงต้องรีบทำความดี ปิดโอกาสไม่ให้ทำความชั่ว เพราะจิตใจมีลักษณะเหมือนภาชนะใส่ของ คอยรองรับอารมณ์อยู่เป็นนิตย์ เมื่อใดคิดดี เมื่อนั้นความคิดชั่วก็ไม่มี แต่เมื่อใดคิดชั่ว เมื่อนั้นความคิดดีก็ไม่มี ดังนั้น ความดีและความชั่วจึงคอยโอกาสที่จะแย่งกันเข้าครอบครองใจอยู่เป็นนิตย์

ประการที่ ๔ **เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้เสื่อมไป** หมายความว่า เมื่อได้สร้างสมคุณงามความดีให้เกิดมีขึ้นในใจแล้ว ก็ต้องเพียรรักษาคุณงามความดีนั้นไว้ ไม่ให้เสื่อมไป ให้มีอยู่ตลอดไป เพราะว่าความดีที่ได้ทำให้เกิดขึ้นแล้ว ต้องพยายามรักษาไว้ มีมากเท่าใด ก็เป็นปัจจัยเกื้อกูลให้เกิดความสุขใจเท่านั้น

คนเกียจคร้าน มีความเพียรย่อหย่อน มักอ้างเหตุต่างๆ แล้วไม่ทำงาน ปล่อยให้งานคั่งค้างจนทำไม่ไหว ทำไม่สำเร็จ เมื่อทำงานอะไรๆ ไม่สำเร็จ ก็ไม่มีคุณงามความดีอะไร ที่จะเป็นที่พึ่งของตนและคนอื่นได้เลย

ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ชีวิตของคนที่ปรารภความเพียรอย่างมั่นคง แม้จะเป็นอยู่ได้เพียงวันเดียว ยังประเสริฐกว่า เพราะว่า ชีวิตของคนที่ปรารภความเพียร มีคุณงามความดีเป็นที่พึ่งของตนและคนอื่นนั่นเอง.

บุญ ช่วยเราได้

ทุกวันนี้ มีคนอยู่ ๒ ประเภท คือ คนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และคนที่หวังพึ่งพาคนอื่น คนประเภทแรกนั้น มีส่วนน้อย ส่วนคนประเภทหลังนี้มีมาก และมักจะเที่ยววิ่งขอให้คนอื่นและสิ่งอื่นช่วยอยู่เสมอ

การวิ่งเต้นขอให้คนอื่นและสิ่งอื่นช่วยด้วยวิธีแปลก ๆ ดังที่ชาวพุทธส่วนมากทำกันอยู่ มองดูเผินๆ ก็ไม่สู้จะเสียหายเท่าใดนัก แต่ถ้ามองให้ลึกซึ้งแล้วจะพบว่า เสียหายมาก เพราะการทำเช่นนั้น เป็นการปฏิเสธคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเรื่องของการพึ่งตนเอง

ในบรรดาสิ่งที่อาจช่วยเราได้ในโลก ไม่มีอะไรจะวิเศษเท่ากับบุญเลย คนบางคนช่วยเราได้อย่างมากก็เพียงช่วงระยะเวลาจากเปลไปสู่หลุมฝังศพเท่านั้น แต่บุญที่เราทำไว้มาก ๆ นี้ จะช่วยเราได้ตั้งแต่ก่อนเกิด เกิดแล้วยังตามช่วย ตายแล้วยังตามช่วย แม้การบรรลุจุดหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนา คือพระนิพพาน บุญนี้เท่านั้นที่ช่วยเรา

บุญที่ช่วยเรานี้ มีอยู่ ๒ ประเภท คือ บุญเก่า กับ บุญใหม่ **บุญเก่า** หมายถึง **บุญที่ทำไว้แต่ชาติปางก่อน** **บุญใหม่** หมายถึง **บุญที่ทำในปัจจุบันนี้** ซึ่งความจริงบุญเก่ากับบุญใหม่ มักจะคอยเกื้อหนุน ช่วยเหลือกันอยู่ บุญเก่าที่ทำไว้แล้ว ในชาติก่อน ช่วยเราได้ ดังนี้

๑. บุญช่วยเราให้เกิดเป็นมนุษย์ การเกิดมาเป็นมนุษย์ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “คนที่มีกิเลสตายแล้วย่อมไปเกิดใหม่ตามกรรม ผู้ทำความชั่วตายแล้วจะไปเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย และสัตว์เดรัจฉาน ผู้ที่ทำความดี ตายแล้วจะไปเกิดเป็นมนุษย์ เทวดา และพรหม”

๒. บุญช่วยเราให้เกิดมามีร่างกายที่สมประกอบ คนบางคน บุญเก่ามีเพียงที่จะเกิดมาเป็นมนุษย์เท่านั้น เมื่อช่วยให้เกิดเป็นมนุษย์แล้ว บุญก็หมดอำนาจ ปล่อยให้บาปที่ทำไว้ในอดีตทำลายล้าง ให้เป็นคนพิการ ทนทุกข์ทรมานไปตลอดชีวิต บาปนั้นก็จะตามมาสนองในชาตินี้

๓. บุญช่วยเราให้เป็นคนมีรูปงาม คนรูปร่างงาม มีอยู่ ๒ ชนิด คือ รูปงามตามธรรมชาติกับรูปงามด้วยการตกแต่ง

ความมีรูปร่างงาม เป็นความต้องการของชายหญิงทุกคน พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ถ้าเมื่อชาติก่อนหญิงชายใด เป็นคนอดทน สงบเสงี่ยม ไม่โกรธ เมตตาปราณี ถ้าตายแล้วเกิดมาในชาตินี้ บุญนั้นจะบันดาลให้เป็นคนมีรูปงาม"

๔. **บุญช่วยเราให้เกิดในตระกูลสูง** มนุษย์เราถ้าเลือกเกิดได้ คงจะเลือกเกิดในตระกูลสูงๆ แต่เวลาเกิดจริงๆ แล้วจะเกิดในตระกูลสูงได้กี่คน พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เมื่อชาติก่อนหญิงชายใด เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ แสดงความเคารพ ไม่อวดดี ตายแล้วเกิดมาเป็นคนในชาตินี้ บุญนั้นจะบันดาลให้เกิดในตระกูลสูง"

๕. **บุญช่วยเราให้เกิดในตระกูลที่ร่ำรวย** ความจนเป็นสิ่งที่น่าเกลียดที่สุดในโลก เพราะทำลายความสุขความสบายทุกอย่างให้หมดสิ้น ความร่ำรวยเป็นดังแก้วสารพัดนึก พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เมื่อชาติก่อนหญิงชายใดเป็นคนใจกว้าง มีความเมตตาปราณี ช่วยให้คนอื่นมีความสุข เสียสละสิ่งที่ตนมีแก่คนยากไร้ บำรุงพระภิกษุสงฆ์ สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ผลของการบริจาค จะบันดาลให้เกิดเป็นคนร่ำรวยหรือ เกิดในตระกูลที่ร่ำรวย"

๖. บุญช่วยให้เราเกิดมาเป็นคนมีอายุยืน แม้ความจริงจะบอกชัดว่า เกิดมาแล้วต้องตายทุกคน แต่ทุกคนไม่มีใครที่อยากตาย อยากจะมีอายุยืนอยู่ในโลกนานๆ การเกิดเป็นคนอายุยืน สิ่งอื่นช่วยได้ไม่จริง บุญเท่านั้นที่สามารถช่วยได้ พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เมื่อชาติก่อน หญิงชายใดไม่ฆ่าสัตว์และมนุษย์ มีเมตตากรุณา เกิดมาเป็นคนในชาตินี้ บุญนั้นจะบันดาลให้เกิดเป็นคนอายุยืน"

๗. บุญช่วยเราให้เป็นคนแข็งแรงปราศจากโรค ชื่อว่าโรคแล้ว ไม่ว่าจะเป็นโรคชนิดใดไม่มีใครต้องการทั้งนั้น เพราะโรคเป็นศัตรูอันร้ายกาจที่สุดของชีวิต แม้จะเกิดในตระกูลสูง มีเงินมีทองมากมาย แต่ถ้ามีโรคประจำตัวแล้ว ก็ไม่มีประโยชน์ พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เมื่อชาติก่อน หญิงชายใดเป็นคนมีเมตตาไม่เบียดเบียน ไม่ทรมานเพื่อนมนุษย์และสัตว์ ให้ยาเป็นทานแก่คนและสัตว์ทั่วไปแล้ว จะไม่มีโรค"

๘. บุญช่วยเราให้มีปัญญาเฉลียวฉลาด แม้หลักธรรมดาจะยืนยันว่า ความฉลาดเกิดมาจากการศึกษาก็ตาม คนที่มีสมองฉลาดเป็นพิเศษ ถ้าไม่มีบุญเก่าเข้ามาช่วยแล้ว ไม่มีทางเป็นไปได้เลย พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เมื่อชาติก่อนหญิงชายใด

เป็นคนขยันในการศึกษา ไต่ถามท่านผู้รู้อยู่เสมอ บุญนั้นจะบันดาลให้เกิดมาเป็นคนฉลาดในชาตินี้”

บุญเก่าในอดีต จะช่วยเหลือเกื้อกูลเราอยู่เบื้องหลัง พร้อมกับการทำบุญใหม่ในปัจจุบัน อันเป็นผลสืบเนื่องไปในอนาคต ดังนี้

๑. บุญช่วยเราให้เป็นคนดี มนุษย์ทุกคนต้องการเป็นคนดีทั้งนั้น ถ้าใครมีความดีมากกว่าความชั่วแล้ว คนนั้นจัดว่าเป็นคนดีได้

๒. บุญช่วยให้เรามีความสุข ความสุขก็คือบุญ หรือความดีนั่นเอง ใครทำบุญทางกาย วาจา ใจ มาก คนนั้นจะมีความสุขมาก

๓. บุญช่วยเราให้มีลาภต่าง ๆ อย่างประหลาด มีผู้กล่าวว่าการทำบุญทำให้ยากจน ทำบุญแล้วบุญช่วยให้ร่ำรวยไม่ได้ แต่ถ้าทำบุญด้วยความขยัน อดทน คบคนดี ใช้ทรัพย์พอเหมาะกับฐานะ บุญก็ช่วยให้ได้ลาภ

๔. บุญช่วยเราให้ได้ยศศักดิ์และมีชื่อเสียง คนที่จะได้ดีมียศศักดิ์สูงส่ง มีชื่อเสียงปรากฏ กว่าจะได้ต้องทำบุญทางกาย วาจา ใจ แบบต่างๆ มาเป็นเวลานาน

๕. บุญช่วยเราให้มีคนรัก เคารพนับถือและบูชา ผู้ใดเป็นคนมีความดีมาก จะทำให้มีคนรัก เคารพนับถือ บูชามาก

๖. บุญช่วยเราให้ได้ไปเกิดเป็นเทวดาบนสวรรค์ สวรรค์ หมายถึง ความสุขใจทันทีที่กระทำความดีเสร็จ สวรรค์คือบุญอันมากมายซึ่งรวมอยู่ในใจเรา พระพุทธเจ้าตรัสรับรองเรื่องนี้ไว้ว่า "บุญที่เราทำไว้แล้วนี้ ย่อมทำให้เราบันเทิงใจในโลกทั้งสอง คือ บันเทิงใจในโลกนี้ และบันเทิงใจในโลกหน้า คือ โลกสวรรค์"

๗. บุญช่วยเราให้บรรลุพระนิพพาน พระนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธนี้ ผู้ที่จะบรรลุได้ ต้องเป็นผู้บำเพ็ญบารมี คือ คุณความดีต่างๆ อย่างสมบูรณ์

บุญเก่าที่ติดตามมา และบุญใหม่ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลสืบเนื่องกันให้เห็นว่า บุญนั้นเป็นของวิเศษ สามารถช่วยเราได้ตั้งแต่ก่อนเกิด ขณะมีชีวิตอยู่ และตายแล้ว ตลอดจนบรรลุพระนิพพานในที่สุด

บุญเก่าที่เราเคยทำมาในชาติก่อน อาจหมดลงและทำให้กลายเป็นคนยากจนได้ ถ้าเราไม่สร้างบุญใหม่ขึ้นมา ดังนั้น อย่าพึงเสวยแต่บุญเก่าอย่างเดียว จะต้องทำบุญใหม่เพื่อทดแทนด้วย

เมื่อทราบชัดเช่นนี้แล้ว ควรที่จะรีบทำแต่ความดี ทำความดีบ่อย ๆ และเมื่อความดีที่ทำไว้นั้นมากพอสมควร บุญนั้นก็บันดาลให้เป็นไปตามฐานะที่กล่าวมา.

บุญนำ กรรมแต่ง

คนจำนวนมากคิดสงสัยอยู่เสมอว่า หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา มีไว้ชัดเจนแล้ว ทำไมคนส่วนมากที่นับถือพระพุทธศาสนา จึงกระทำกรรมชั่วกันอยู่ ทำไมจึงไม่กระทำกรรมดีให้มากขึ้น

นั่นอาจเป็นเพราะว่า คนส่วนมากยังไม่เกิดปัญญา มองไม่เห็นกฎแห่งกรรมตามหลักของพระพุทธศาสนา เมื่อไม่เห็นผลแห่งการกระทำความดี ไม่เห็นโทษแห่งการกระทำกรรมชั่ว คนเราจึงไม่สนใจในการกระทำกรรมดี และพยายามละเว้นกรรมชั่วนั้น

กรรมกับการให้ผลของกรรมนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต ตามหลักของพระพุทธศาสนา เพราะคนเราจะต้องประกอบกรรมอยู่เสมอ เกือบทุกขณะ

ถ้าไม่ทราบว่ากรรมคืออะไรแล้ว การกระทำต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมาทางกายก็ดี วาจาก็ดี จะสะอาดบริสุทธิ์ไม่ได้ และอาจจะเป็นการสร้างทุกข์ให้แก่ตนเองเสียอีก

เมื่อเกิดความทุกข์ขึ้นมา ไม่เข้าใจเหตุผลว่า ทุกข์เหล่านี้เกิดมาจากอะไรเป็นเหตุ เมื่อไม่เข้าใจจึงมีการโทษสิ่งภายนอก เช่น โทษสิ่งต่างๆ ที่ส่งผลให้เราต้องประสบความเดือดร้อน

เหมือนอย่างปัจจุบัน คนส่วนมากโทษดวงดาวบนท้องฟ้า โทษผีสางเทวดา ซึ่งความจริงสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ไม่ใช่เป็นผู้กระทำให้เดือดร้อน ทั้งเชื่อว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มีจริง และยังมีสิ่งที่ลี้ลับลึกซึ้งไปกว่านี้อีก มีอิทธิพลเหนือกว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านี้มากมาย

สิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าดวงดาว เหนือกว่าผีสางเทวดา คือ กฎแห่งกรรมนั่นเอง

กฎแห่งกรรมนี้ใครๆ จะลบล้างไม่ได้ เหมือนรอยขีดลงแผ่นหิน บุคคลที่ประสบความทุกข์ ความเดือดร้อนแล้วไปรดน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์ สามารถจะช่วยได้ในบางครั้ง แต่ต้องเข้าใจก่อนว่าช่วยได้อย่างไร ในลักษณะไหน เดี๋ยวจะเข้าใจว่าขัดแย้งกัน เพราะครั้งแรกได้บอกว่า กฎของกรรมนั้น ลบล้างกันไม่ได้ แต่ทำไมจึงมาพูดว่า การรดน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์ช่วยได้

ควรเข้าใจก่อนว่า ท่านผู้ฉลาดสอนคน แม้กระทั่งบางคนที่เราเข้าใจว่าเจริญแล้วในทางปัญญา ไม่สามารถเข้าใจความมุ่งหมายของท่านได้ แล้วกล่าวว่า เป็นการกระทำที่เหลวไหลไร้สาระ เป็นความงมงายอะไรทำนองนี้ ซึ่งเป็นการกล่าวที่ฉลาดน้อยไป

ความจริงแล้วคนที่เป็นทุกข์เดือดร้อน ไปรดน้ำมนต์นั้นเป็นการกระทำที่ดีเหลือเกิน เพราะอย่างน้อยที่สุด ผู้นั้นยังมีโอกาสได้เข้าวัด ได้พบพระ การที่เราเข้าวัดพบพระ ในยามที่เป็นทุกข์นั้นมีประโยชน์มาก บางคนถึงกับยิ้มแย้มแจ่มใสออกมาก็มี

ที่เป็นเช่นนั้น เพราะมีความรู้สึกสบายใจ ขณะรดน้ำมนต์จิตนึกถึงพระพุทธคุณเป็นอารมณ์ การระลึกถึงพระพุทธคุณนั้นจัดเป็นพุทธานุสติ

ธรรมดาของจิตนั้น เมื่อคิดถึงเรื่องอย่างอื่นที่ไม่ดีย่อมจะเป็นทุกข์ เกิดความเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส เมื่อได้ระลึกถึงพระรัตนตรัยจิตผ่องใสดีขึ้นมาทันที

เมื่อจิตผ่องใสดีแล้ว ความคิดก็ปลอดโปร่ง มีปัญญาเห็นช่องทางที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ที่ร้ายก็กลายเป็นดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะอำนาจของการกระทำจิตของตนให้ผ่องใสนั่นเอง

การกระทำอย่างนี้ จัดเป็นการกระทำความดีทางใจ ทางกาย และทางวาจา เพราะใจระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า เราจึงกราบบูชาไหว้สวดมนต์ เปล่งวาจาสรรเสริญพระคุณเหล่านั้น แก้ทุกข์ แก้กรรมไม่ดีได้ด้วยกรรมดี น่าถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี.

บุญ คือ ขุมทรัพย์

คำว่า **บุญ** หมายถึง กุศลกรรมความดีทั้งปวง อันชำระจิตใจให้ผ่องใส บุญเป็นชื่อของความสุขที่จะพึงมีแก่ผู้ทำ ผู้ที่ทำบุญไว้ย่อมได้รับความสุข

ผู้ที่มีความประพฤติดีทางกาย วาจา และใจ มีอัธยาศัยกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ความสุขสำราญแก่คนอื่นด้วยอามิสสิ่งของ หรือด้วยธรรมะ ประพฤติกายและวาจาสะอาดดีงามเป็นปกติ อบรมจิตให้สงบระงับ อบรมปัญญาให้เจริญแก่กล้า ผู้นั้นชื่อว่า เป็นผู้ทำบุญไว้ดีแล้ว

ผู้ที่สั่งสมบุญด้วยการให้ทาน ไม่ว่าจะเกิดในภพใดชาติใด ย่อมสมบูรณ์ไปด้วยโภคสมบัติ ไม่ต้องกังวลในการแสวงหาทรัพย์เพื่อเลี้ยงชีพ เมื่อเป็นเช่นนี้ จิตของผู้นั้นจึงมีความสุขความสบาย จะรักษาศีลสามารถทำได้ง่าย จะน้อมใจไปเพื่อการเจริญภาวนา สามารถทำได้อย่างสะดวกสบาย และได้รับผลจากการปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี

ส่วนผู้ที่ไม่เคยทำบุญมาก่อน ย่อมเกิดเป็นคนยากจน ต้องร้อนใจในการหาเลี้ยงชีพ จะรักษาศีลก็ยาก อาจจะต้อง

พลั้งพลาดไปประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรม เมื่อจะหาเวลาเจริญภาวนา ยังต้องมีภาระกังวลเกี่ยวกับเรื่องปากท้อง จึงปฏิบัติธรรมไม่สะดวก ไม่มีเวลาเพียงพอในการสร้างบารมี ด้วยความทุกข์ที่เกิดจากความจนบีบคั้นนั่นเอง

เมื่อรู้ความจริงของชีวิตแล้ว ต้องรู้หลักที่จะพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นเจริญขึ้น เพราะความสุข ไม่ได้เกิดจากการมีทรัพย์สมบัติมากมาย คนที่มีทรัพย์สมบัติมากอาจเต็มไปด้วยความทุกข์ คือ ทุกข์เพราะการรักษา มีมากก็ทุกข์มาก มีน้อยก็ทุกข์น้อย จึงต้องปล่อยวางเสียให้ได้ เพื่อให้เกิดแสงสว่างแก่ชีวิต

การทำบุญ หรือ การฝังขุมทรัพย์ไว้ในพระพุทธศาสนามีผลานิสงส์มาก เป็นสมบัติติดตามตัวไปทุกภพทุกชาติ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในนิธิกัณฑ์ว่า ขุมทรัพย์คือบุญให้สมบัติที่น่าใคร่ทุกอย่างแก่เทวดาและมนุษย์ เทวดาและมนุษย์ปรารถนาผลใดๆ ผลนั้นๆ ทุกอย่าง ย่อมสำเร็จได้ด้วยขุมทรัพย์คือบุญนั่นเอง

ความเป็นผู้มีวรรณะงาม มีเสียงไพเราะ มีทรวดทรงสมส่วน มีรูปสวย ความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ มีบริวารมาก ผลทุกอย่างสำเร็จด้วยขุมทรัพย์คือบุญ

ขุมทรัพย์ ๒ อย่าง คือ

๑. **ขุมทรัพย์ภายนอก** คือ ขุมทรัพย์ต่างๆ ที่เกิดตามธรรมชาติ หรือขุมทรัพย์ที่เก็บไว้

๒. **ขุมทรัพย์ภายใน** คือ ขุมทรัพย์บุญ หรือความดี ความสุข

ขุมทรัพย์คือบุญ เป็นสมบัติที่น่าปรารถนาของทุกๆ คน เป็นของเฉพาะตัว ไม่ทั่วไปแก่คนอื่น ติดตามตัวไปได้ตลอด ใครๆ จะลักไปไม่ได้

การทำบุญ บางครั้งได้รับผลในชาตินี้ บางครั้งก็ได้รับผลในชาติหน้า แต่การทำบุญนั้นไม่ได้สูญเปล่า ได้รับผลทันทีคือความสุข เพราะการได้ทำบุญก็เป็นการสร้างกุศลแก่ตนเอง เป็นการฝังขุมทรัพย์ไว้ในพระพุทธศาสนา

การฝังขุมทรัพย์คือบุญ ได้แก่ การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา

ทาน แปลว่าให้สิ่งของ ของตนแก่ผู้อื่น เช่น ให้วัตถุสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภคแก่คนใกล้ชิด หรือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ให้ธรรมะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อบรมสั่งสอนผู้ที่ประพฤติชั่วให้กลับเป็นผู้ประพฤติดี

ให้อภัยแก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประพฤติชั่วทางกาย วาจา ใจ ไม่พยาบาทปองร้ายกัน

ศีล แปลว่า รักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย เช่น รักษาศีล ๕ อันเป็นศีลขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ด้วยการไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดโกหก ไม่ดื่มน้ำเมา หากประพฤติได้ ก็ไม่เกิดความเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่ต้องทุกข์ใจ เป็นการช่วยเหลือสังคมให้สงบสุข

ภาวนา คือ ทำใจให้สงบด้วยการยึดมั่นในความดีอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วใช้ปัญญาพิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งนั้นๆ ว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน หรือจะสวดมนต์ไหว้พระ ทำใจให้สงบทุก ๆ วัน เป็นการสร้างคุณภาพของจิต มีผลทำให้คิดอะไรได้ถูกต้องรวดเร็ว คิดแต่ในสิ่งที่ดี เป็นต้น

การฝังขุมทรัพย์คือบุญด้วยวิธีทั้ง ๓ ประการนี้ เมื่อเวลาผ่านไป บุญที่สั่งสมไว้ก็จะกลายเป็นขุมทรัพย์บุญ ติดตามตัวไปตลอด ทำให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยสมบัติ ๔ ประการ คือ

๑. **ถึงพร้อมด้วยคติ** เกิดในที่เจริญ เหมาะสมแก่การสร้างบุญ อบรมวาสนาบารมี

๒. **ถึงพร้อมด้วยร่างกายที่สวยงาม** มีอายุยืน สุขภาพดี เป็นต้น

๓. **ถึงพร้อมด้วยกาล** เกิดในสมัยบ้านเมืองร่มเย็น เป็นสุข

๔. **ถึงพร้อมด้วยความเพียร** ในการประกอบกิจตามความสามารถของตน

ขุมทรัพย์คือบุญที่ได้ฝากไว้ในพระพุทธศาสนา มีผลมาก มีอานิสงส์มาก เป็นสมบัติติดตามตัวไปทุกภพทุกชาติ

เมื่อได้ทำบุญแล้ว หากยังไม่หลุดพ้นจากกิเลส ยังเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะสงสาร บุญเหล่านั้นที่ได้ทำจะเป็นที่พึ่งของเรา ช่วยสนับสนุนให้เราได้รับความสุขในสัมปรายภพ.

บุญ คือ ความดี

บุญ ที่หมายถึง ความดี อันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้ปรารถนาจำต้องรู้ว่าอะไรเป็นบุญ

บุญโดยส่วนเหตุ หมายถึง ความบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว สิ่งที่เป็นเครื่องมือชำระล้างกาย วาจา ใจ ให้ใสสะอาดปราศจากเครื่องเศร้าหมอง เปรียบเหมือนน้ำที่ใสสะอาด ย่อมสามารถชำระล้างสิ่งสกปรกได้ โดยไม่มีสิ่งตกค้าง

บุญโดยส่วนผล หมายถึง ความสุข ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอย่ากลัวบุญเลย คำว่าบุญนี้ เป็นชื่อของความสุข"

เมื่อบุคคลทำบุญ ย่อมทำบุญด้วยกาย วาจา และใจ กายที่ประกอบด้วยบุญ ย่อมเป็นกายดี วาจาที่ประกอบด้วยบุญ ย่อมเป็นวาจาดี และใจที่ประกอบด้วยบุญ ย่อมเป็นใจดี

โดยเฉพาะใจ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะใจนั้น เป็นใหญ่ เป็นประธาน เมื่อใจดีเสียอย่างเดียวแล้ว กาย วาจาย่อมดีตามไปด้วย

การทำบุญ หรือ สร้างความดี จึงเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต ผู้ที่ไม่รู้จักวิธีสร้าง ย่อมทำไม่สำเร็จ เมื่อท้อถอยหมดกำลังใจ ในที่สุดก็เลิกสร้างความดี เพราะเห็นว่าไม่ได้ผลอะไรตอบแทน

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสสอนให้ศึกษาวิธีสร้างบุญ คือ ความดี เพราะความดี เป็นเครื่องนำความสุขมาให้ ทรงแสดงไว้โดยย่อเพียง ๓ ประการ คือ

ประการที่ ๑ **ทาน** เผื่อแผ่ แจกปันสิ่งของๆ ตน แก่คนที่ควรแจกปัน

ประการที่ ๒ **สมจริยา** ประพฤติสม่ำเสมอ

ประการที่ ๓ **เมตตาจิต** จิตคิดเมตตาในหมู่มนุษย์และสัตว์ทั่วไป

การเผื่อแผ่แจกปันแก่คนที่ควรแจกปัน คือ เฉลี่ยรายได้หรือสิ่งของๆ ตนให้แก่ผู้อื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป รู้จักแบ่งปันให้คนที่ควรได้รับ

เมื่อทำได้เช่นนี้ แสดงว่าเป็นคนมีอัธยาศัยดีงาม รู้จักโอบอ้อมอารี เป็นเครื่องหยั่งถึงน้ำใจคนให้นิยมยินดี แต่การแบ่งปันนี้ จะต้องทำไปด้วยน้ำใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ถ้าหวังผลตอบแทน ก็เป็นเหมือนให้เงินกู้เพื่อรับดอกเบี้ย แสดงว่าเป็นผู้มีอัธยาศัยไม่ดี ส่วนการทำตอบแทนนั้น เป็นเครื่องหมายแห่งอัธยาศัยอันดีของผู้รับ

ความประพฤติสม่ำเสมอ ได้แก่ ประพฤติสุจริต ตรงไปตรงมา ต่อหน้าเป็นอย่างไร ลับหลังก็เป็นอย่างนั้น เพราะมีกัลยาณธรรมประจำอยู่ในสันดาน บุคคลผู้มีความประพฤติสม่ำเสมอเช่นนั้นแล้ว ชื่อว่า มีความประพฤติเป็นธรรมด้วย

เพราะสุจริตเป็นทางที่ชอบ เป็นไปตามทำนองคลองธรรม ผลแห่งความประพฤติสุจริตย่อมทำให้ได้รับความสุข แม้มิตรที่จะคบหาสมาคมด้วย ก็เป็นที่ไว้ใจได้ ไม่ต้องระแวงระวัง

เมื่อบุคคลดำเนินปฏิปทาของตนให้เป็นไปตามทางสุจริต อันเป็นกิจที่ชอบอย่างนี้แล้ว ชื่อว่า เป็นผู้ที่อัธยาศัยอันบริสุทธิ์ ความประพฤติอย่างนี้ จัดเป็นความดี

บุคคลจะรู้จักเผื่อแผ่แจกปัน หรือประพฤติตนสม่ำเสมอ ไม่คิดเบียดเบียนกัน ก็ด้วยต่างฝ่ายต่างมีเมตตาจิตต่อกันเป็นที่ตั้ง

ด้วยเหตุนี้ ประการที่ ๓ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงแสดงเมตตาจิต ว่าเป็นความดี

เมตตา คือ เจตนาคิดสนิทสนมต่อผู้อื่น ปรารถนาให้เขาเป็นสุข กิริยาที่ปรารภถึงใครๆ มีแต่น้ำใจ ปราศจากอาฆาตพยาบาท และความเบียดเบียน ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีอัธยาศัยอันดี เพราะนำความสามัคคี ความสนิทสนมกลมเกลียวกันให้เกิดมีแก่หมู่คณะ ส่วนผู้ที่มุ่งร้าย ให้ร้ายแก่กัน เป็นเหตุทำลายความสามัคคี ทั้งตนเองย่อมจะได้รับผลร้ายนั้นด้วย เพราะฉะนั้นบุคคลจึงควรดำเนินจิตให้เป็นไปในเมตตา

รวมความดี ๓ ประการ คือ ทาน เผื่อแผ่แจกปันแก่คนที่ควรแจกปัน สมจริยา ประพฤติสม่ำเสมอ เมตตาจิต คิดเมตตา

ในมนุษย์และสัตว์ทั่วไป ดังกล่าวมาแล้ว นับได้ว่าเป็นที่รวมอย่างย่อในการสร้างความดี

เมื่อบุคคลรู้สึกว่าความดี คือ สิ่งที่ชำระสันดานให้ผ่องใส บริสุทธิ์ สามารถที่จะปฏิบัติให้ได้เช่นนี้แล้ว พึงสร้างความดีตามความรู้ ความสามารถที่จะพึงกระทำให้เกิดขึ้นในสันดาน จึงจะได้ชื่อว่าประสบบุญ คือ ความดีอย่างแท้จริง.

บุญ คือ ที่พึ่งชีวิต

ชีวิต คือ **ความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ** ที่เกิดมาในโลกนี้ ย่อมปรารถนาสิ่งยึดเหนี่ยวอันเป็นเครื่องนำพาชีวิตให้มีความสุขความเจริญ

บิดามารดาผู้ให้กำเนิดบุตรธิดา ต่างสรรหาสรรพสิ่งที่จะให้บุตรธิดายึดเหนี่ยวเป็นที่พึ่ง จึงได้นำคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือพระพุทธศาสนา มาอบรมบ่มจิตใจ สร้างอุปนิสัยวาสนาบารมีให้แก่บุตรธิดา

คำสั่งสอนอันเป็นเบื้องต้นมีเพียงสองคำเท่านั้น พระพุทธวจนะสองคำนั้นขยายออกไปถึงแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ได้แก่ บุญ กับ บาป

บิดามารดา ตลอดถึงญาติผู้ใหญ่ จะบอกคำสั่งสอนตั้งแต่ยังไม่รู้ความ เช่น สอนให้ยกมือไหว้พระ พร้อมทั้งบอกว่า เป็นบุญ ห้ามปรามไม่ให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี บอกว่าเป็นบาป จึงเกาะติดเป็นอุปนิสัยต่อเนื่องกันมา เป็นที่ทราบกันดีว่า บุญคือความดีงาม ให้ผลเป็นความสุข บาปคือความชั่ว ให้ผลเป็นความทุกข์

ทุกคนจึงปรารถนาความเป็นคนมีบุญ ความจริงคนมีบุญนั้น ย่อมมีมากมายหลายประการ เช่น คนรูปร่างสวยงามก็เรียกว่าคนมีบุญ คนร่ำรวย คนมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ก็เป็นคนมีบุญ ตลอดถึงคนที่มีบิดามารดาดี มีพี่น้องดี มีเพื่อนๆ ดี เหล่านี้ล้วนกล่าวได้ว่าเป็นคนมีบุญทั้งนั้น ต่างแต่จะมีบุญมากน้อยเพียงใด แม้ตอนที่เกิดมาเป็นคน ก็ชื่อว่า มีบุญนำมาเกิดเหมือนกัน

คำว่า บุญๆ นี้ ย่อมทราบกันดีแล้วว่า เป็นนามธรรมมีแต่ชื่อเท่านั้น ไม่ได้มีรูปร่าง ต้นเหตุที่เกิดของบุญ มีอยู่ ๓ ประการ คือ ไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลง

การทำบุญ จะทำอย่างไรก็ตาม ต้องทำโดยมีเจตนาความตั้งใจ เพื่อลดความโลภของตนให้น้อย เบาบางลงจนถึงหมดสิ้น เพื่อลดความโกรธให้ลดน้อย เบาบางลงจนถึงหมดสิ้น และเพื่อลดความหลงงมงาย คือ ความไม่รู้จริง รู้ผิดๆ ถูกๆ หรือไม่รู้เลย แล้วอบรมบ่มเพาะ ให้เกิดสติปัญญาความรู้อันเป็นคุณธรรม บรรเทาความหลง และเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสิ้นทุกข์ได้ในที่สุด รวมเรียกว่า ต้นเหตุแห่งบุญ เปรียบดั่งรากเหง้า อันจะทำให้บุญเกิดขึ้น

วิธีทำบุญแบ่งเป็น ๓ ประการ คือ

ประการที่ ๑ **ทาน** คือ **การให้** ท่านกำหนดเป็นกิริยาบุญ เพราะการให้เป็นเหตุกำจัดความโลภ ความอยากได้เป็นอาการกำจัดความตระหนี่ที่มีประจำอยู่ในจิตใจของผู้ที่ยังเป็นปุถุชน ผู้ที่มีเจตนาความตั้งใจ บริจาคให้สรรพวัตถุสิ่งของของตนที่มีอยู่แก่ผู้อื่น จะเป็นการให้เพื่อบูชาคุณ เช่น บุตรธิดาให้เพื่อบูชาบิดามารดา หรือการให้เพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์ เช่น ญาติมิตร หรือผู้ประสบเคราะห์ภัยพิบัติ เป็นต้น

การให้ การบริจาคด้วยความตั้งใจ เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจอันดีงาม ด้วยการเสียสละของที่รัก ที่หวงแหน อันน่าจะเสียสละได้ยาก

ทาน คือ การให้จึงเป็นบุญ เพราะกำจัดความอยากได้ความตระหนี่เหนียวแน่นที่ฝังซ่อนอยู่ในหัวใจของปุถุชน เป็นการชำระจิตใจของผู้ให้นั้น ให้เกิดความบริสุทธิ์กว่าเดิม

อนึ่ง เพื่อกำหนดจดจำไว้ง่าย การให้นั้นเป็นบุญนอกตัว เพราะการให้เป็นการบริจาควัตถุพัสดุสิ่งของที่มองเห็นรูปธรรม และการให้ ยังเป็นการทำบุญที่สามารถทำได้โดยง่าย เป็นที่นิยมกันโดยทั่วไป

ประการที่ ๒ **ศีล** คือ **การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย** เริ่มแต่การประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และกฎหมายข้อบังคับของบ้านเมือง จนถึงศีลในพระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่ศีล ๕ เป็นต้น

ผู้มีศีลต้องประพฤติตนให้เรียบร้อยดีงาม เว้นการกระทำการพูดที่เป็นทุจริต กระทำแต่ความสุจริต ทั้งต่อหน้าและลับหลังของคนทั้งหลาย ชื่อว่าไม่ทำตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อนอย่างแท้จริง และเป็นการยากสำหรับที่ผู้ยังเป็นปุถุชนจะประพฤติปฏิบัติได้ครบถ้วน เพราะการอยู่ร่วมกันต้องมีการติดต่อกันด้วยการงานบ้าง เรื่องอื่นๆ บ้าง รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกันและกันบ้าง ทั้งนี้เพราะอัธยาศัยใจคอของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

ความประพฤติทางกาย วาจา ของผู้ที่แสดงความชั่วร้ายบ้าง นิสัยที่เขาแสดงจนปรากฏบ้าง การมุ่งเอารัดเอาเปรียบบ้าง โดยมุ่งเอาเปรียบเห็นแก่ตนเอง อันส่อให้เห็นชัดว่าเขามุ่งร้ายไม่ได้มีความดี จึงเกิดการตอบโต้ด้วยวิธีชั่ว เช่น ด่าว่า หรือประทุษร้ายตอบสนอง หรือกระทำความพินาศให้เกิดแก่ผู้นั้นให้สาสมยิ่งกว่าที่เขาได้ทำ แต่เพราะอานุภาพของศีลจึงยัง

สามารถคุมจิตใจ รักษาความดีไว้ได้ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจกระทำชั่วเช่นนั้น มีสติยับยั้งใจตนเองไว้ได้ คุ้มครองผู้มีศีลให้ประพฤติเรียบร้อย ดีงาม ไม่ให้ประพฤติชั่วหยาบคายทั้งกาย วาจา นอกจากนั้น ยังเป็นเหตุให้เกิดความสงบกาย สงบวาจา เป็นปกติอันจะเป็นทางเกิดความสงบใจต่อไป

ฉะนั้น ศีล จึงเป็นคุณความดีที่ควรปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีศีล รักษาศีลได้อย่างเคร่งครัดมั่นคง ย่อมเป็นบุคคลที่ควรได้รับการยกย่อง เป็นที่เคารพนับถือของสาธุชนคนดี และยังชื่อว่า เป็นผู้รู้จักรักษาตนเองไม่ให้เกิดความเดือดร้อน

อนึ่ง เพื่อจดจำง่ายๆ ศีลนั้นเรียกว่าบุญติดตัว ได้แก่ ติดอยู่ที่กาย วาจา และศีลที่กายทราบได้ด้วยจักษุประสาทคือดวงตา ศีลที่วาจา ทราบด้วยโสตประสาท คือหู ผู้มีศีลก็คือผู้ทำตนไม่ให้ขัดหูขวางตาผู้อื่นนั่นเอง ศีลจึงเป็นกิริยาบุญ คือการทำด้วยกิริยากาย วาจา เป็นบุญติดตัวประการหนึ่ง

ประการที่ ๓ **ภาวนา** คือ **บุญที่เกิดด้วยการอบรมจิตใจให้เกิดความสงบ** เริ่มตั้งแต่สวดมนต์ไหว้พระ เช่น การที่บิดามารดาสอนบุตรธิดาให้ว่า นะโม สามจบ ก่อนจะให้ อัน

เป็นการสร้างอุปนิสัยแต่ยังเด็ก เป็นการฝึกจิตใจให้สงบทั้งนั้น ภาวนาให้สูงขึ้นไปด้วยการเจริญกรรมฐาน เพื่อบรรเทาความโลภ ความเกลียดชัง รวมทั้งประทุษร้ายผู้อื่น อันเป็นเหตุหนึ่งที่ช่วยไม่ให้ต้องเดือดร้อนใจได้ และลดละความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรมตามลำดับ จากนั้นจิตใจก็น้อมไปในความสงบ

การปฏิบัติกัมมัฏฐาน เพื่อให้เกิดความสงบใจระงับกิเลสไม่ให้กำเริบ เพื่อให้เกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริง ทำลายจิตที่ฟุ้งซ่านขจัดความหลงงมงายให้เบาบางจนถึงหมดสิ้น ภาวนาจึงเป็นบุญ เพราะอำนวยสุขสมบัติให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

ผลของบุญ เรียกว่า บุญวิบาก ได้แก่ ความสุข คือความอิ่มใจ ทั้งในภพนี้ และภพเบื้องหน้า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "ถ้าบุคคลพึงทำบุญ พึงทำบุญนี้บ่อย ๆ พึงทำความพอใจในบุญนั้น เพราะว่าความสะสมบุญทำให้เกิดความสุข"

บุญ จึงเป็นที่พึ่งของชีวิตทั้งในภพปัจจุบัน และยังติดตามไปยังภพเบื้องหน้า ดังพระพุทธวจนะว่า **"บุญทั้งหลาย ย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์มีชีวิตทั้งหลายทั้งในโลกนี้ และโลกหน้า"**

บัณฑิตผู้มีปัญญาทราบความดังนี้แล้ว พึงขวนขวายในการทำบุญ บริจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนา สวดมนต์ไหว้พระ สะสมบุญไว้เนืองนิตย์ เพื่อเป็นที่พึ่งของชีวิต.

ใจบุญ ใจงาม

บุญ เป็นคำที่เราพูดกันจนคล่องปาก และเป็นคำที่ทุกๆ คน อยากได้ยิน อยากให้เกิดมีแก่ตนเอง

ในบางครั้ง พอได้ยินคำว่าบุญแล้ว ย่อมเกิดความกลัว ความหวาดหวั่นต่อบุญ เช่น พอบอกว่าบุญเมื่อไร มักจะคิดว่า ต้องเสียเงินอีกแล้ว จะต้องใส่ซองผ้าป่า ซองกฐิน หรืออื่นๆ เป็นต้น

ทำให้คนเราทุกวันนี้ไม่เข้าถึงบุญอย่างแท้จริง ไม่เข้าถึง อย่างลึกซึ้ง จึงกลัวบุญ บางทีต้องหลบซ่อนเมื่อมีคนมาบอกบุญ หรือทำเป็นไม่สนใจ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ผิดกับอุปนิสัยของ ชาวพุทธที่ดี

บุญ แปลตามตัวอักษร คือ ชำระล้าง บริสุทธิ์ สะอาด เป็นต้น ส่วนความหมาย หรือชื่อของบุญนั้น มีความหมายหลาย อย่าง เช่น กุศล สุจริต ความดี เป็นต้น

บุญ คือ กุศล ความดีงาม ความเฉลียวฉลาด หมายความว่า คนทำบุญต้องมีใจดี มีใจงาม มีใจเป็นมหากุศล มีความเฉลียวฉลาด เช่น ทำด้วยศรัทธาและปัญญา ทำด้วย ความเคารพ ทำโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น ทำเพื่ออนุเคราะห์ สงเคราะห์ ทำเพื่อบูชาคุณความดี ทำตามกาลเวลา เป็นต้น

คนทำบุญ เป็นคนมีบุญ คนมีบุญเป็นคนเฉลียวฉลาด มีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา ไม่เชื่ออย่างงมงาย ทำบุญด้วยสติ ทำโดยไม่อวดตนว่าเหนือกว่าคนอื่น ดีกว่าคนอื่น แต่ทำด้วยความเชื่อเรื่องกรรมคือการกระทำ และผลของการกระทำ เช่น ถ้าต้องการให้คนอื่นรักเมตตา ต้องให้ความรักความเมตตากับบุคคลอื่นก่อน คือตั้งความปรารถนาดีต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

บุญ คือ **สุจริต การทำชอบด้วยกาย วาจา ใจ**

การทำชอบด้วยกาย มีการไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในคู่ครองของคนอื่น

การทำชอบด้วยวาจา มีการไม่พูดคำที่เป็นเท็จ ไม่พูดคำส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบคาย ไม่พูดคำเพ้อเจ้อเหลวไหล

การทำชอบด้วยใจ มีการไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่คิดพยาบาทปองร้ายเขา เห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

บุญ คือ **ความดี เครื่องชำระมลทิน** มีความตระหนี่เป็นต้น ความตระหนี่เป็นมลทินเพราะทำใจให้เศร้าหมอง ถ้ามีบุญแล้ว บุญจะขับไล่หรือชำระมลทินนั้นออกจากสันดานของตน ทำให้ใจหมดจด สะอาด ปราศจากบาปความชั่ว ปราศจากความเศร้าหมองใจมีประการต่างๆ

บุญ จึงเป็นสิ่งที่เราชาวพุทธทุกคนต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บุญ โดยปฏิบัติตามวิถีแห่งบุญ ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ ๓ ทาง คือ

๑. **ทานมัย** บุญที่เกิดจากการให้ การเสียสละ

๒. **สีลมัย** บุญที่เกิดจากการรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย

๓. ***ภาวนามัย*** บุญที่เกิดจากการบำเพ็ญเพียร ทำความดีให้เกิด ให้มีขึ้นด้วยการปฏิบัติกรรมฐาน

การที่ท่านยกเรื่องของการให้ทานไว้เป็นข้อแรก เพราะว่าเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ถ้าทุกคนในโลกรู้จักการให้ทาน เสียสละแบ่งปันเพื่อคนอื่น สังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข ปราศจากความเห็นแก่ตัว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน แต่ที่เป็นปัญหา เพราะบางคนเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ คิดถึงแต่ประโยชน์ตนเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

บุญ เปรียบเหมือนสะพานให้เราเดินข้ามไปสู่จุดหมายปลายทางที่ดี ในภพภูมิข้างหน้า คือ คนที่ทำบุญมาก ๆ ละจากโลกนี้ไปแล้ว ย่อมไปสู่สุคติ โลก สวรรค์

ด้วยเหตุนี้ บุญจึงเป็นเรื่องที่พุทธศาสนิกชนทุกคนควรอบรมสั่งสมให้เกิดมีขึ้นแก่ตนเองให้มาก เพราะบุญนี้จะเป็นเพื่อนเมื่อเราละจากโลกนี้ไปแล้ว

แม้เมื่อมีชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบัน บุญก็จะคอยคุ้มครองประคับประคองชีวิตให้มีความสุขความสบาย เช่น รักษาศีลก็เป็นบุญที่จะช่วยทำให้เรามีความสุข มีชีวิตอยู่อย่างไม่หวาดระแวงต่อกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เห็นอกเห็นใจกัน ทำให้เกิดสติสัมปชัญญะ ไม่ประมาท อยู่ก็เป็นสุข ละจากโลกนี้ไปแล้ว ก็มีความสุข เรียกได้ว่า มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า.

พระธรรมวชิราภรณ์

เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชร วรวิหาร
เจ้าคณะภาค ๑๓
กรรมการมหาเถรสมาคม

นามเดิม พระมหาโสภณ ฉายา โสภณจิตฺโต นามสกุล พุ่มพวง

เกิด ๕ เมษายน ๒๕๐๖ ณ บ้านกาหลง จังหวัดสมุทรสาคร

บรรพชา ที่วัดกาหลง จังหวัดสมุทรสาคร

อุปสมบท ที่วัดหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร

การศึกษา จบเปรียญธรรม ๙ ประโยค

จบปริญญาโท (ศศ.ม.)

สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยเกริก

จบปริญญาเอก (พธ.ด.)

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕)

บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕)

ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗)

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (๒ สิงหาคม ๒๕๕๗)

ตำแหน่งปัจจุบัน

เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชร วรวิหาร (๕ มิถุนายน ๒๕๔๔)

พระอุปัชฌาย์วิสามัญ (๕ เมษายน ๒๕๔๙)

เจ้าคณะภาค ๑๓ (๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

ที่ปรึกษาประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ

(๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

กรรมการมหาเถรสมาคม (๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๔)

ผู้ช่วยแม่กองบาลีสนามหลวง (๑ ตุลาคม ๒๕๖๕)

ตำแหน่งในอดีต

เจ้าคณะเขตดุสิต (๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗)

รองเจ้าคณะภาค ๑๓ (๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๙) สมัยที่ ๑

รองเจ้าคณะภาค ๑๓ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๓) สมัยที่ ๒

รองเจ้าคณะภาค ๑๔ (๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗)

สมณศักดิ์

พระราชาคณะชั้นสามัญ ราชทินนามว่า พระศรีวชิรโมลี

(๕ ธันวาคม ๒๕๔๑)

พระราชาคณะชั้นราช ราชทินนามว่า พระราชสุธี

(๕ ธันวาคม ๒๕๔๖)

พระราชาคณะชั้นเทพ ราชทินนามว่า พระเทพคุณาภรณ์

(๕ ธันวาคม ๒๕๕๑)

พระราชาคณะชั้นธรรม ราชทินนามว่า พระธรรมวชิราภรณ์

(๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๕)*

*ราชกิจจานุเบกษา, พระบรมราชโองการ ประกาศพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์, เล่ม ๑๓๙, ตอนที่ ๔๘ ข, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, หน้าที่ ๓

หลักการทำงานของเจ้าอาวาส

๑. ขยันทำงาน

๒. ติดตามงาน

๓. ประเมินผลงาน

๔. แก้ไขงาน

๕. สรุปผลงาน

“เกิดเป็นคนต้องพยายามอยู่ร่ำไป
จนกว่าจะประสบความสำเร็จ”

ภาษิตสมภาร

รักวัดเหมือนบ้าน

รักงานเหมือนชีวิต

รักศิษย์เหมือนลูกหลาน

รักชาวบ้านเหมือนญาติพี่น้อง

รักพวกพ้องเหมือนตัวเอง

เพิ่มบารมี ทำดีทุกวัน

คนมีบารมี ต้องใช้บารมี

ขณะมีบารมี ต้องเพิ่มบารมี

มีบารมีมาก ผู้ร่วมบารมีมาก

มีบารมีน้อย ผู้ร่วมบารมีน้อย

โคลงโลกนิติ

"ยามจนทนกัดก้อน กินเกลือ
อย่าเที่ยวแล่เนื้อเถือ พวกพ้อง
อดอยากเยี่ยงอย่างเสือ สงวนศักดิ์
โซก็เสาะใส่ท้อง จับเนื้อกินเอง"

ถอดเป็นคำกลอนได้ใจความว่า

"แม้ยามจนทนสู้รู้กินเกลือ
อย่าไปเถือเนื้อมิตรปลิดทรัพย์สิน
สัญชาติเสือไม่ง้อขอใครกิน
ถึงหิวดิ้นเสาะหามาเลี้ยงตัว"

อดเปรี้ยวไว้กินหวานโบราณว่า

อดเปรี้ยวเอาไว้กินหวาน นานไปจะเป็นสุข

ตอนต้นสู้ทนทุกข์ จะได้สุขเมื่อตอนปลาย

ตอนต้นชอบสบาย จะได้ร้ายเมื่อปลายมือ

อุดมคติในการทำงาน

การทำงานต้องมีจุดมุ่งหมาย

ควรรู้ได้ด้วยภูมิปัญญาของตน

ไม่มีคำตอบ สำหรับผู้ไม่ถาม

งานต้องเป็นไปตามนโยบายและแผน

"วัดเทวราชกุญชร ต้องสะอาด สว่าง สงบ"

ตนแลเป็นที่พึ่งของตน

คนที่เข้าใจเราว่า สุขหรือทุกข์

และอยู่กับเราไปตลอดชีวิต

คือ ตัวเราเอง นั่นแหละ

เหตุผล

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งเหตุผล

เป็นอยู่ตามเหตุผล แปรเปลี่ยนไปตามเหตุผล

และดำเนินไปอย่างมีเหตุผล

“วัดนี้ ต้องสะอาด สว่าง สงบ ต้องพัฒนา

ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง”

ฝึกฝนตนเอง

การเจียระไนเพชร ต้องใช้ระยะเวลาและความอดทน

การจะสั่งสอนตนและฝึกฝนตนเอง

ต้องใช้ระยะเวลาและความอดทนยิ่งกว่า

ปรับจิตให้มั่น

ถ้าอยากประสบความสำเร็จในชีวิต

ต้องเพียรเพื่อจะปรับเปลี่ยนตนเอง

โดยเฉพาะการปรับจิตใจตัวเองให้มั่นคง

อ่อนน้อมถ่อมตน

เป็นมารยาท ที่ควรปฏิบัติ

เป็นอัตลักษณ์ แห่งความดี

ทุกคำที่พูด ล้วนนุ่มนวลชวนฟัง

ทุกการกระทำ มีความอ่อนโยน

เมื่อทำต่อกันด้วยความโอนอ่อน

ได้รับพร คือ อายุยืน ผิวพรรณสดใส

สุขกาย สุขใจ มีกำลังกายที่สมบูรณ์

รสพระธรรม

ทำคนโลภ ให้เป็นคนเสียสละ

ทำคนโทสะ ให้เป็นคนใจดี

ทำคนโมหะ ให้เป็นคนมีสติปัญญา

รสอย่างอื่น ทำให้ติดอยู่ในทุกข์

ไม่มีทางหลุดพ้น

แต่รสพระธรรม ทำให้ก้าวพ้นทุกข์

จิตคิดเรื่องไม่ดี ก็เป็นทุกข์

เกิดความเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส

ถ้านึกถึงคุณพระรัตนตรัย

จิตจะผ่องใสขึ้นมาทันที เมื่อจิตผ่องใส

ไร้มลทิน ความคิดอ่านก็ปลอดโปร่ง

มีปัญญาพบทางสว่าง ก้าวข้ามปัญหา

ที่ร้ายกลับกลายเป็นดี

อดทน อดกลั้น

ทำคนให้งาม น่ารัก และน่าไว้ใจ

เป็นคนไม่มีอันตรายในดวงจิต

คิดแต่จะนำประโยชน์สุขมาให้

จะทำการสิ่งใด ล้วนทำด้วยปัญญา

พาตนเป็นคนหนักแน่น

มั่นคง ไม่หวั่นไหว ในโลกธรรม

สติ คอยกำหนดทิศทางชีวิต

ไม่ให้แล่นไปผิดทาง

ปลุกใจให้เป็นคนมีเหตุผล

ไตร่ตรองด้วยปัญญา

ผู้มีสติทุกขณะ จะทำอะไร

รู้สึกตัวอยู่เสมอ ควบคุมตัวเองเป็น

ผลที่ได้คือเย็นใจ ไม่เดือดร้อน

ดีชั่ว ล้วนเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง

ปลูกอะไร ย่อมได้ผลอย่างนั้น

ใครทำดี ย่อมได้ผลดี

ใครทำชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว

ทำดี สุขกายสบายใจ ไม่เดือดร้อน

ทำชั่ว อยู่ร้อน นอนทุกข์ ไม่สุขใจ

นี่เป็นกฎแห่งกรรม

ใจสำคัญที่สุด

เป็นฐานของกาย

ใจบังคับกายให้ทำ

บังคับวาจาให้พูด

ถ้าตั้งใจไว้ผิด

กายวาจาก็ผิดตาม

ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข

ล้วนไม่เที่ยง เมื่อได้มา

แต่ไร้บุญวาสนา กลับเสื่อมได้

เมื่อมีความดี ยังมีลาภยศ

มีคนสรรเสริญ มีความสุข

ไร้ความดีเมื่อใด ก็เสื่อมลาภ เสื่อมยศ

คนนินทา ประสบทุกข์ เมื่อนั้น

การใช้ชีวิตที่เลื่อนลอย

ขาดความเพียรพยายาม

มักพลาดโอกาสทองที่ควรได้

ต้องมีความเพียรเป็นดั่งเข็มทิศ

ทางชีวิตจึงมีแต่ความสวัสดี

คำพูดที่ดีมีประโยชน์

ทำให้คนฟังเกิดความสุขใจ

มีคนรักใคร่นับถือ

แต่คำพูดไม่ดีเพียงคำเดียว

นอกจากทำตนให้เสียชื่อแล้ว

ยังทำลายคนรอบข้างอีกด้วย

ร้อยเรียงบุญ
พระธรรมวชิราภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ.๙)
จัดทำโดย วัดเทวราชกุญชร วรวิหาร
พิมพ์ครั้งแรก เมษายน ๒๕๖๖
จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม
ISBN 978-616-598-784-4

คณะผู้จัดทำ
พระศรีศาสนโมลี (สุทธิวัฒน์ ภูริญาโณ ป.ธ.๙)
พระมหาคำสิงห์ สีหนนฺโท ป.ธ.๗
พระมหาธวัช จนฺทปญฺโญ ป.ธ.๗
พระมหามนูญ ปริญฺญาโณ ป.ธ.๗
พระครูวิเทศปริยัติโสภณ (วินัย วินยธโร)

การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ท่านที่มีความประสงค์จะจัดพิมพ์เผยแผ่เป็นธรรมทาน
ติดต่อ วัดเทวราชกุญชร วรวิหาร
๙๐ ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๑ ๒๔๓๐
Website : www.watdevaraj.org E-mail : watdevaraj@hotmail.com

พิมพ์ที่ : บริษัท เอ็น บี บี กรุ๊ป จำกัด
๓๑/๑๓ ซอยทวีวัฒนา - กาญจนาภิเษก ๑๘
แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐

ร้อยเรียงบุญ

พระธรรมวชิราภรณ์